

Harmonizace manželství a kariéry

Kristýna Berková

Bakalářská práce 2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kristýna BERKOVÁ**
Osobní číslo: **H07673**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Harmonizace manželství a kariéry**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Zpracování teoretické části – pojmosloví z oblasti rodiny, rodičovství, kariéry, manželství a genderových stereotypů.

Příprava metodiky výzkumné části

Metodologie výzkumu – kvalitativní výzkum a jeho realizace pomocí techniky strukturovaného rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HENDL, J. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. 1.vyd. Praha: Portál, 2005. s 408. ISBN 80-7367-040-2.

INDRUCHOVÁ, L. Dívčí válka s ideologií. 1.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. s 304. ISBN 80-85850-67-2.

KARSTEN, H. Ženy – muži. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s 642. ISBN 80-246 0525-2.

SIROVÁTKA, T. et al. Rodina, zaměstnání a sociální politika. 1. vyd. Brno: Albert, 2006. s 280. ISBN 80-7326-104-9.

SOBOTKOVÁ, I. Psychologie rodiny. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. s 174. ISBN 978-80-7367-250-8.

RENZETTI, C. Ženy, muži a společnost. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s 642.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Mgr. Leona Hozová
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

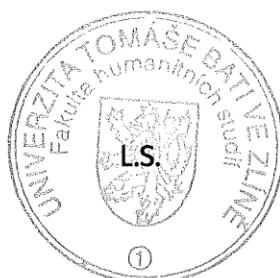
18. ledna 2010

Termín odevzdání bakalářské práce:

7. května 2010

Ve Zlíně dne 18. ledna 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 4.5.2010

..... *Bektová*

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Předmětem bakalářské práce "Harmonizace manželství a kariéry" je problematika sladění pracovního a rodinného života. Jsou zde vysvětleny základní pojmy manželství, rodiny, rodičovství, kariéry, genderu a genderových stereotypů. Dále se zabývá koordinací pracovního a soukromého života. Práce dále zahrnuje podkapitoly pracující ženy, od historie po současnost, dělbu práce v domácnosti, taktiky vyhýbání se domácím pracím a jak zhodnocují dělbu domácích prací čeští muži a ženy. Pod kapitolou rodina je zmíněn vztah zaměstnání a rodiny a rodina v individualizované společnosti. Rovněž je zde shrnut význam otce jeho role a otcovství v historii po současnost. Dále mapuje family - friendly opatření a genderové stereotypy na pracovišti. Součástí bakalářské práce je i praktická část, kde je pomocí rozhovorů zjišťováno rodinné zázemí respondentů, jejich zaměstnání a kariéra a organizace domácích prací.

Klíčová slova: kariéra, manželství, rodina, rodičovství, gender, genderové stereotypy

ABSTRACT

The subject of the thesis "The harmonization of marriage and career," the problems of reconciling work and family life. There are explained basic concepts of marriage, family, parenthood, career, gender and gender stereotypes. It also deals with the coordination of work and private life. Work also includes the sub working women, from past to present, the division of housework, avoidance tactics housework and how to harness the division of housework Czech men and women. Under Chapter is mentioned family relationship and family work and family in the individualized society. There is also summarized the importance of the role of fathers and fatherhood in the history of the present. It also maps the family - friendly measures and gender stereotypes in the workplace. Part of this work is the practical part, where it is examined through interviews of family background of respondents, their jobs and careers and the organization of domestic work.

Keywords: career, marriage, family, parenthood, gender, gender stereotypes

Motto:

„Nová žena ví, že:

Tvořit, neznamená jenom rodit, náš domov není můj hrad, naše děti nejsou jen moje děti, ví, co chce a nestydí se zato, mít děti s šovinistou není žádný med, něco tady není fér a ona to může změnit, její cena neklesá s množstvím neumytého nádobí, výše platu nesouvisí s pohlavím, má v sobě kus muže, má ho ráda a řeší ho, copyright na sebe má jen ona sama.“

„Nový muž ví, že:

Otcovství je taky kariéra, manželka nerovná se služka, muž v kuchyni je sexy, děti potřebují přebalit, pohládit, vyslechnout i poradit, být silný neznamená mít jenom svaly, něco tady není fér a on to může pomoci změnit, může mluvit o svých pocitech, zvířatům vládnou pudy, ale lidi si můžou vybrat, má v sobě kus ženy má ji rád a řeší ji, copyright na sebe má jen on sám.“

Žába na prameni, 2008

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce paní Ing. et. Mgr. Leoně Hozové, za užitečné rady, pomoc a připomínky, které mi pomohly při zpracování této bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ZÁKLADNÍ POJMY	12
1.1 KARIÉRA	12
1.1.1 Pracující ženy v historickém kontextu	13
1.1.2 Ženy a trh práce v současnosti	14
1.2 MANŽELSTVÍ.....	15
1.2.1 Dělbba práce v domácnosti	15
1.2.2 Taktiky vyhýbání se domácím pracím	16
1.2.3 Hodnocení dělby práce v domácnosti z pohledu českých mužů a žen.....	17
1.3 RODINA	19
1.3.1 Sourozenecké konstelace	19
1.3.1.1 Sourozenecká rivalita.....	20
1.3.1.2 Vzorce sourozenecké konstelace	20
1.3.2 Vztah zaměstnání a rodiny	21
1.3.3 Rodina v individualizované společnosti.....	23
1.4 RODIČOVSTVÍ.....	23
1.4.1 Role otce.....	24
1.4.2 Historie a otcovství	25
1.4.3 Otcové a dcery.....	25
1.4.4 Moderní otec	26
1.5 KOORDINACE PRACOVNÍHO A SOUKROMÉHO ŽIVOTA	26
1.5.1 Zaměstnanost matek a blaho dětí	26
1.5.2 Dočkáme se family- friendly firem?	27
1.5.2.1 Co to znamená být family – friendly?	27
1.5.2.2 Jaké jsou family - friendly opatření?	28
1.6 STUDIUM GENDERU A GENDEROVÉ STEREOTYPY	29
1.6.1 Genderové stereotypy na pracovišti	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
2 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	32
2.1 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	32
2.1.1 Rozhovor	32
2.2 VÝZKUMNÝ VZOREK	33
2.3 PILOTNÍ PRŮZKUM.....	33
2.4 ZÁVĚR A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ:.....	35
2.4.1 Lze tedy zharmonizovat manželství a kariéru?	52
2.4.1.1 Rodinná anamnéza.....	52
2.4.1.2 Práce, rodina volný čas	52
2.4.1.3 Péče o děti a domácnost.....	54
ZÁVĚR	55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	58

SEZNAM GRAFŮ	59
SEZNAM PŘÍLOH.....	60

ÚVOD

Téma Harmonizace manželství a kariéry jsem si vybrala, protože se o tuto problematiku zajímám a myslím si, že je v dnešní době aktuální. Já sama se rozhoduji, co budu po skončení studia dělat. Podívám – li se do minulosti, uvidím, že se postavení žen změnilo. V současnosti se kromě péče o domácnost a děti věnují kariéře. Dnes tu máme ženy, které se snaží dostát svojí roli manželky a matky, a také chtějí splňovat všechny požadavky, které jsou na ně kladeny v zaměstnání. Problém nastává tehdy, když žena přestává „své povinnosti“ v domácnosti stíhat. Pokud by manželé žili v tradičním manželství, tedy manželka by plnila roli hospodyně a matky a manžel by pracoval v zaměstnání, aby mohl rodinu finančně zajistit, bylo by rozdělení práce bezproblémové. Dnes se ale s takovým typem rodiny setkáme jen velmi málo. Potřeba ekonomicky zajistit rodinu je velmi nutná a jsou k tomu třeba oba. Ženy jsou nuceny složitě hledat rovnováhu mezi povinnostmi doma a v zaměstnání. Důležitá je také skutečnost, zda je ženě poskytnuta podpora ze strany zaměstnavatele, jak můžeme vidět na příkladu family – friendly firem. Mnoho dnešních párů se snaží o tzv. „dělbu práce“, ale jejich úsilí často končí nezdarem. Možná je to z části proto, že pořád existují předsudky v „typicky“ mužské a ženské práci. Tyto genderové stereotypy mají velký podíl na tom, zda se žena rozhodne věnovat se kariéře, nebo zůstane doma a bude zaměstnána na plný úvazek v domácnosti a péči o děti. Většinou se ale ženy pokoušejí o kompromisy, které nepříznivě působí na spokojenost manželství. Mnohé z nich pak mají pocit, že nezvládají ani jedno, ani druhé.

Tato bakalářská práce se zabývá všemi klady a negativy manželského soužití tehdy, kdy se jeden z partnerů věnuje kariéře. Teoretická část se věnuje vysvětlení důležitých pojmů z oblasti kariéry, rodiny, manželství, rodičovství a generových stereotypů. Cílem praktické části je z dat, které budou získány ze strukturovaného rozhovoru, analyzování problémů, které by mohly v takovém manželství vzniknout a sestavení koordinace úkolů, spojených se zaměstnáním, domácností a dětmi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Aby bylo vše vysvětleno a pochopeno tak jak se má, chtěla bych na začátek zmínit pár pojmů, týkajících tématu Harmonizace manželství a kariéry.

Prvním důležitým pojmem je kariéra. Jedná se o druh životní dráhy, ať už úspěšné nebo bez úspěchů. Obvykle bývá spojena s různými finančními odměnami a postupem v zaměstnání.

Dále manželství, je to trvalé společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem.

Rodina, je společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí.

Rodičovství, obsahuje všechny úlohy spojené s výchovou dítěte, které vedou k utváření nezávislé dospělé osobnosti.

Gender, jedná se o sociální konstrukt, který vyjadřuje, že vlastnosti a chování spojované s obrazem muže a ženy jsou formovány kulturou a společností.

A nakonec genderové stereotypy, tradiční a často i diskriminační představy o typicky mužských a ženských vlastnostech a o rolích a pozicích mužů a žen ve společnosti.

1.1 Kariéra

Co je vlastně kariéra? Dle Bělohávková (1994) je to mnohem víc než postup „od funkce k funkci“. Je to možnost získávat nových zkušeností, dovedností a šance profesně se rozvíjet. Je to hledání sebe sama a hledání svého postavení v organizaci.

Kariérní postup se očekává hlavně od mužů. Ženy to mají poněkud složitější. Budování kariéry ženám brání několik faktorů. Jde o předsudky, které má společnost vůči ženám „kariéristkám“. Okolí je popisuje negativně jako ženy, které vyměnily rodinu za práci, jako ženy které nejsou schopny „správně“ vychovávat své děti a postarat se o manžela (Karsten, 2006).

Pak je zde věk ženy, který hraje velmi důležitou roli. Jakmile totiž dovrší 30 let, začne přemýšlet, zda založí rodinu, nebo řešení tohoto problému odloží na později. Jen zřídka se ženě podaří sloučit kariéru a rodinu, a to jen za podmínky, že je muž ochoten vzdát se své kariéry (Karsten, 2006).

Dle Karstena se ale většinou setkáváme s tzv. třífázovým modelem sloučení rodiny a povolání.

1. *„Do narození dítěte žena pracuje.*
2. *Potom na nějaký čas profesní činnost zcela nebo částečně přeruší a stará se především o domácnost a dítě.*
3. *Po několikaleté přestávce se opět vrací do zaměstnání zpočátku na vedlejší, později na plný úvazek.“* (Karsten, 2006, s. 131).

1.1.1 Pracující ženy v historickém kontextu

Nejviditelnější změny, ohledně podílení se žen v pracovním procesu se udály v 19. stol., kdy se obyvatelstvo přesunulo ze zemědělských oblastí do měst a jejich továren. Industrializace je ale spojena většinou jen s mužskou pracovní silou. U žen se předpokládalo, že se postarají o rodinu a domov. Tehdy bylo nepsaným pravidlem, že tzv. skutečná žena se má starat o domácnost a nemá pracovat. V rozporu s tímto přesvědčením žily ženy z chudých a přistěhovaleckých rodin, ženy samoživitelky a přistěhovalkyně. Nutnost uživit rodinu nebo „pouze“ přežít je nutila najít si placené zaměstnání. Toto stálo v ostrém kontrastu obrazu „jemné ženy“ jež měla tehdejší středostavovská společnost (Renzetti, Curran, 2005).

Ve 20. století vzrostl počet žen pracujících za mzdu, byly ale umísťovány na pracovní místa, vyžadující nižší kvalifikaci. Panovala totiž představa o vrozené ženské pasivitě a schopnosti vykonávat monotónní práci, což mělo za následek vykonávání těch nejúnavnějších, nejjednotvárnějších a nejméně kvalifikovaných zaměstnání. V dobách krize byly propouštěny jako první. Ve válečných letech se počty žen v zaměstnání zvětšily, protože ženy zastupovaly v továrnách muže. V poválečných letech, se vývoj v České republice výrazně lišil od vývoje v rozvinutých zemích. Západní země se snažily ženy „vystrčit“ ze zaměstnání a vrátit je zpět do domácnosti. Socialistická politika ale podporovala „emancipaci“ žen a jejich zrovnoprávnění s muži v placeném zaměstnání (Renzetti, Curran, 2005).

Ženy v 50. letech měly na českém pracovním trhu jen velmi malou profesní přípravu, nastupovaly do výrobních odvětví jako je potravinářský, textilní průmysl či služby. Postupem času se jejich kvalifikace zlepšovala, rostla jejich vzdělanost a profesní připravenost. Ke zrovnoprávnění s muži však nedošlo (Pavlík, 2005).

1.1.2 Ženy a trh práce v současnosti

Ženy ve 21. století se snaží skloubit povinnosti v zaměstnání a rodině. Ale i nadále je od nich očekáváno, že se budou o děti a domácnost starat ve stejné míře, jako tomu bylo před tím, než mohly nastoupit do zaměstnání. Ženy jsou na českém trhu práce zastoupeny v počtu v počtu 43,6 % všech zaměstnaných. Největší rozdíly v tomto zastoupení existují ve věkové skupině od 25-34 let. Tehdy opouštějí svá pracovní místa kvůli mateřské a rodičovské dovolené a také ve skupině 55 - 60 a více let, což je způsobeno odchodem žen do důchodu. Situace se vyrovnává ve věkové kategorii 40 – 54 let, kdy se ženy do zaměstnání vrací (Projekt Úspěšná žena, 2009).

Ženy v ČR pracují nejčastěji v technické, zdravotnické a pedagogické oblasti, v těchto oborech je zaměstnáno 27% pracujících žen. Dále se ženy uplatňují v provozních službách, obchodu, a nejméně jsou zastoupeny v oblasti vědy (Projekt Úspěšná žena, 2009).

V budoucnosti se možná i toto rozdělení změní. Parkinson (In Bělohlávek, 1994), rozlišuje organizace na mužské, jež se řídí racionálním principem klasické byrokracie a ženské, jejichž management mu připomíná „řízení domácnosti s obědem na plotně a řvoucími dětmi.“ Novější trendy v teorii řízení ale poukazují na odlišné fungování ekonomiky v budoucnu. Na neustále se měnící prostředí trhu a politiky, ve kterém převládá nejistota a racionalita je vystřídána intuicí, agresivita náklonností a strach důvěrou. Muži díky svému psychologickému uvažování budou oproti ženám zaostávat a to bude mít za následek změnu typického obrazu manažera dnešní doby.

V celoevropském měřítku je Česká republika země s vyšší zaměstnaností žen, podobně jako v Bulharsku nebo Španělsku (Projekt Úspěšná žena, 2009).

Většinou se stává, že žena ustoupí kariéře svého manžela. Dle Clarka (In Bělohlávek, 1994), se dají typy rodin rozdělit podle kariéry na přizpůsobivé, když je jeden z partnerů zaměřen na práci a druhý na rodinu. Další typem je rodina soupeřící, když jsou oba partneři zaměřeni na kariéru a žádný z nich nechce omezit pracovní vytížení. Problémy nastanou tehdy, kdy je jeden z nich úspěšnější než ten druhý. Předposledním typem je rodina spojenecká, kariéra je sice prioritní, ale neexistují zde pocity nepřátelství. Jinou formou je oboustranné upřednostňování rodiny. Na závěr popsal typ balancující, partneři chtějí uspět ve své kariéře, ale také kladou velký důraz na rodinu.

Výhody dvoukariérového manželství jsou zřejmé. Jsou to výdělky, které zvyšují životní standard rodiny. Mzda jednoho partnera umožňuje druhému opustit nevyhovující místo a „zůstat nad vodou“ dokud si nenajde místo lepší. Jisté zaměstnání jednoho z partnerů dovoluje druhému riskovat v podnikání. V neposlední řadě není ani jeden na druhém závislý, takže je jejich vztah rovnovážný (Bělohávek, 1994).

1.2 Manželství

Manželství dnes se dá připodobnit k partnerství. Ale i nadále platí, že v něm má žena nižší status než muž. Manželské vztahy jsou vztahy mocenskými. Většina z nás ale toto pojetí odmítá, protože si myslí, že partneři jsou si rovni, a když dojde k problémům, snaží se to vyřešit pomocí kompromisu. Tuto domněnku vyvrací sociologové R. Blood a D. Wolfe, jež chtěli znát odpověď na otázku, kdo má ve společné domácnosti poslední slovo. Jejich výzkum ukázal, že manželé mají v rozhodování o společných záležitostech větší moc, přestože se s manželkami předem poradí. Za určitých okolností se tento způsob chování mění, ale jen tehdy, jedná – li se o partnera, který přinese do manželství víc peněžních prostředků nebo má vyšší status či vzdělání. I podle novějších výzkumů bylo potvrzeno, že mocnější je ten partner, který vydělává víc peněz. Existují ale výjimky, a to v tom případě, kdy jsou oba partneři přesvědčeni, že hlavou rodiny má být muž bez ohledu na výši jeho příjmu (Renzetti, Curran, 2005).

Jak uvádí Pyke (In Renzetti, Curran, 2005), je důležitou součástí určující relativní moc partnerů v manželství význam, který se připisuje práci v domácnosti a zaměstnání. Ženy, které jsou podruhé vdané, někdy odcházejí ze zaměstnání a na plný úvazek se věnují péči o domácnost. Tímto krokem posilují svou moc v manželství. Děje se to však jedině tehdy, když měli v prvním manželství špatně placenou práci nebo podřadné zaměstnání a jejich manželé nepokládali jejich finanční pomoc za „hodnotnou“. Tímto se nestalo jejich placené zaměstnání zdrojem moci, ale naopak důvodem vykořisťování a ovládnutí ze strany manželů. Odchod ze zaměstnání pro tyto ženy znamenal „větší moc“ v manželství a větší podporu ze strany nového partnera.

1.2.1 Dělbá práce v domácnosti

Shelton a John uvádí (In Renzetti, Curran, 2005), že manželky tráví domácími pracemi pětkrát více času než manželé. Většina mladých žen je ale zaměstnána mimo domov, přesto v rodinách, kde jsou zaměstnání oba manželé, tráví domácími pracemi mnoho času.

Manžel se obvykle snaží manželce s domácími pracemi „pomoci“, ale i v párech, kde vydělávají oba partneři je rozšířeno přesvědčení, že domácí práce jsou prací „ženskou“.

„Zaměstnané ženy tak nakonec – slovy socioložky Arlie Hochschild- doma nastupují na „druhou směnu“: část dne pracují za plat a poté přijdou domů, kde je čeká další práce, nyní však už neplacená.“ (Renzetti, Curran, 2005, s. 231).

Když se zeptáte žen, které se starají o domácnost, jakou práci dělají, jejich odpověď zní: „Já nepracuji, jsem v domácnosti.“ Ačkoliv je tato práce nezbytná, není považována za skutečnou práci ani ženami, které ji vykonávají. Jedním z důvodů, proč se tato práce nepovažuje za skutečnou je, že není specializovaná. Zajímavé je zjištění, že dle některých odhadů obsahuje asi 80 různých činností, opakuje se a prakticky „nikdy nekončí“. Určité domácí práce nemusejí být dokončeny, a už je žena „musí“ udělat znovu. Vysvětlením je, že princip domácích prací je okamžitá spotřeba. Druhým důvodem, proč se o práci v domácnosti neuvažuje jako o skutečné je fakt, že nemá stanovenou pracovní dobu. Žena totiž pracuje téměř pořád. (Renzetti, Curran, 2005).

Práce v domácnosti na rozdíl od zaměstnání se odlišuje tím, že v sobě spojuje lásku a starost o druhého a je uzavřena v soukromí. Pravděpodobně nejhlavnějším důvodem, proč není práce v domácnosti brána za skutečnou je, že je neplacená. Toto souvisí se statutem jedince, který se odvozuje podle toho kolik, vydělá peněz. (Renzetti, Curran, 2005).

1.2.2 Taktiky vyhýbání se domácím pracím

Ze začátku se muži snaží s domácími pracemi pomáhat, postupem času se ale rozvržení rolí ustálí na tradičním modelu. Zlomovým okamžikem je narozením prvního dítěte. Muž je častokrát ochotný domácí práce vykonávat, ale pak je přestává zvládat. Projevuje se jako dítě, které nechápe a nezvládá udělat to, co se po něm žádá. Nepamatuje si, kam patří jednotlivé předměty, neumí rozlišit, zda je ještě uklizeno, nebo jestli je třeba uklidit. To má za následek ztrátu trpělivosti ženy, která danou činnost vykoná sama. V dalších případech muži pomohou jen s pracemi, které se jim nezdají obtížné. Nejdříve tedy dělá to co má rád, to co umí. Žena pak musí udělat z domácích prací, protože je muž neumí udělat, dělá je nerad nebo k tomu nemá náladu. Tento argument je muži rád používán, protože se neopírá o pevné určené role pohlaví a tímto se jeví jako rovnocenný (Bierzová, 2006).

Další taktikou vyhýbání se domácím pracím je vyvolání hádek kolem prací v domácnosti. Žena pak chce konfliktům předejít a všechnu práci udělá sama. Dalším ty-

pem je neplnění domácích povinností dle domluveného časového rozvrhu. Muži souhlasí s jejich plněním, ale odmítají se přizpůsobit časovému schématu jejich vykonávání. Příkladem může být umývání nádobí či vynášení odpadků jedenkrát týdně. Pokud se ženě nelíbí mužovo chování, je jí nabídnuto, ať si danou práci udělá sama. Dalším argumentem je, že jsou tyto práce triviální a degradující muže. Ti tvrdí, že jsou příliš jednoduché na to, aby kvůli nim vynakládali nějakou energii a tak je přenechají ženám. Pak rozdělí úkoly na důležité a méně časté, např. stěhování nábytku, a ty nedůležité, každodenní, které vykonává žena. Správnost rozdělení utvrzuje to, že při „důležité“ činnosti je třeba pomoc, nutnou nebo předstíranou, zatímco „nedůležité úkoly“ zvládne žena sama (Bierzová, 2006).

Ženě, které se nedaří přesvědčit manžela k pomoci v domácnosti rovným dílem, může zvolit taktiku individualizace prací, do kterých se jí samotné nechce. Např. může odmítnout uklízet manželovy věci nebo mu žehlit. Pokud manžel chce, aby tyto činnosti byly vykonány, musí si je udělat sám (Bierzová, 2006).

1.2.3 Hodnocení dělby práce v domácnosti z pohledu českých mužů a žen

Většina mužů a žen ví, že dělba práce v domácnosti je nerovná, ale co se podílu vykonané práce týče, zdá se jim vyhovující a spravedlivou. Dle reprezentativního dotazníkového šetření ISSP z roku 2002 vyplynulo, že většina žen (59%) si myslí, že vykonává více než spravedlivý podíl prací v domácnosti, nebo případně zhruba tolik, kolik je jejich spravedlivý podíl (37% žen). Polovina mužů (49%) se domnívá, že vykonává zhruba tolik, kolik je podle nich spravedlivý podíl na pracích v domácnosti, nebo méně než činí spravedlivý podíl (42%).

Co podle nich znamená „spravedlivý podíl“ bylo ponecháno na rozhodnutí každého respondenta (Hašková, undate).

Ženy pociťují napětí ohledně rozdělení prací v domácnosti častěji než muži. Jsou to především ty ženy, které se si myslí, že rozdělení domácích povinností je nespravedlivé, a to v jejich neprospěch. V mužské populaci pociťují konflikty při rozdělování domácích prací především ti, kteří je ve vlastní rodině vnímají jako nespravedlivé. U mužů nebyla potvrzena souvislost mezi mírou partnerských neshod ohledně prací v domácnosti, a tím zda vnímají rozdělení prací ve své domácnosti jako nespravedlivé vůči sobě samým nebo své partnerce. Z toho vyplývá, že nejkonfliktnější je situace, v níž žena i muž hodnotí rozdělení práce jako nespravedlivé vůči ženě (Hašková, undate).

Muži, kteří popsali svůj podíl práce v domácnosti jako nespravedlivě větší (9%) než jejich partnerky vykazují v průměru více než 23 hodin týdně strávených domácími pracemi. Muži, kteří popisují svůj podíl, jako nespravedlivě menší stráví v průměru jen 12 hodin týdně pracemi v domácnosti (Hašková, undate).

U žen nebyla tato souvislost prokázána, jelikož ženy, které hodnotí svůj podíl na pracích v domácnosti za nespravedlivě větší nebo menší, vykazují v průměru 22-23 hodin týdně strávených prací v domácnosti (Hašková, undate).

Faktem je, že u naprosté většiny partnerství, kde ženy deklarují nespravedlivě větší množství rozdělení podílu práce v domácnosti (59%), dochází ke sporům mnohem častěji než u rodin, kde je tomu podle žen naopak, nebo kde je práce rozdělena podle jejich pohledu spravedlivě. V České republice je tedy obvyklá dělba práce výsledkem přizpůsobení se genderovým stereotypům, jež jsou českými ženami chápány jako nespravedlivé. U okrajového podílu rodin, kde popisují větší než spravedlivé množství práce muži (9%) ke sporům ohledně domácích prací tak často nedochází. Tam, kde je podle mužů opačná situace (42%) bývá dělba práce výsledkem dohody mezi partnery, vyplývající ze specifické rodinné situace a tuto dělbu práce ale muži popisují jako nespravedlivou (Hašková, undate).

Za nejvíce nespravedlivé, považují muži i ženy rozdělení práce v domácnosti v období kdy mají děti ve školním věku, i když právě v předškolním věku narůstá největší nepoměr mezi počtem hodin, které stráví matka a otec pracemi v domácnosti. Je to z toho důvodu, že výchovu v předškolním věku považuje 39% Čechů a Češek za nejlepší řešení tehdy, pokud zůstane žena s dítětem v domácnosti. Další polovina respondentů považuje za nejlepší to, pokud žena přijme práci na částečný úvazek. Tyto postoje, společně s tím že klesá ekonomická aktivita žen při odchodu na mateřskou dovolenou a počet hodin strávených v zaměstnání vysvětlují, proč tento velký rozdíl není vnímán negativně. Jako nespravedlivý se jeví až tehdy, když se žena vrací do práce na plný úvazek. Děti začnou chodit do školy a výrazný nepoměr, který rodina zavedla kvůli péči o dítě, se mění jen minimálně.

Z tohoto výzkumu pro muže vyplývá, že jestli se chtějí vyhnout konfliktům ohledně rozdělení prací v domácnosti, měli by se snažit, aby bylo toto rozdělení vnímáno v jejich rodině oběma partnery jako spravedlivé (Hašková, undate).

1.3 Rodina

Jak uvádí Beck, Beck – Gernsheim (In Sirovátka, 2006), se dnes často nesetkáváme s modelem tradiční nukleární rodiny, ale častěji s nesezdanými soužitími. Dle Bernarda, Rindfusse, Vanden Heuvela (In Sirovátka, 2006), mohou být tyto soužití krátkého nebo trvalejšího charakteru a časem se mohou – nebo nemusí změnit v manželství. Otázkou zůstává, jestli plní substituční roli tradičních manželských závazků, nebo jestli, jak uvádí McRae, Graham (In Sirovátka, 2006), plní spíše roli vyhledávací a testovací.

To, zda se pár rozhodne uzavřít manželství, nebo bude žít v nesezdaném soužití je též ovlivňováno sociální politikou státu. Možnost čerpání finančních zdrojů z redistribuce prováděné sociálním státem může být nastavena tak, že zvýhodňuje partnery, kteří uzavřeli sňatek. Tyto zdroje mohou být na druhou stranu dostupnější lidem žijícím osaměle, proto se často objevuje strategie nesezdaných párů, jež žijí jako rodina, ale mají status samostatné domácnosti jedinců žijících odděleně. Někteří autoři v tomto vztahu vidí podobnost s pracovním trhem. Je to vztah na neúplný úvazek (Sirovátka, 2006).

Růst podílu nesezdaného soužití je nejen strategie vůči sociálnímu státu, ale je to i projev individualizace společnosti a neochota partnerů uzavřít trvalejší závazky. Dle Blossfelda, Jaenichena (In Sirovátka, 2006), se změny uskutečňují i v procesu vytváření rodiny. Je to klesající trend uzavírání sňatků nebo jeho oddalování a oddalování mateřství, jež se projevuje v klesajícím počtu dětí. Tyto změny se popisují jako důsledek růstu vzdělanosti žen a jejich emancipace. Jak uvádí Možný (In Sirovátka, 2006) „*Rodina se z lidského páru zakládá až narozením prvního dítěte.*“ (Sirovátka, 2006, s. 33).

V současnosti roste nejen počet bezdětných párů, počet jednočlenných domácností, ale také i počet dětí narozených mimo manželství. Spolu s těmito změnami se mění postoje veřejnosti i státu k mimomanželským formám partnerství, dětem narozeným mimo manželství, ale i k bezdětnosti (Sirovátka, 2006).

1.3.1 Sourozenecké konstelace

Je to vlastně pořadí, ve kterém se jednotliví sourozenci narodili. Vztah mezi sourozenci, je jako každý blízký vztah, ambivalentní. Podle míry ambivalence tohoto vztahu, můžeme usuzovat buď kladné, nebo záporné následky sourozeneckého soužití. Pozitivní vlivy sourozeneckého vztahu jsou nevypočitatelné, zpravidla nejsou problémem a tedy ani

náplní pedagogicko - psychologických poraden. Mezi pozitivní vlivy konkrétně patří citová opora (včetně tělesného kontaktu), zdroj nových podnětů, příležitost naučit se kooperaci, pomoc při řešení problémů, vzory pro nápodobu, ulehčení zátěže rodiče, přirozená příležitost pro zdravé soutěžení, možnost vzniku sourozenecké koalice jako vyvažujícího faktoru proti rodičovské koalici (Klimeš, 2000).

Negativní vlivy mezi sourozenci jsou nápadnější a v absolutním měřítku jich je podstatně méně než těch pozitivních. Tyto negativní vlivy sourozenecké konstelace jsou často provázány a zesilovány jinými patologickými vlivy v dané rodině. Patří mezi ně sourozenecká rivalita, ubíjení sebevědomí, talentu apod. mladších sourozenců, negativní důsledky preferování jednoho dítěte na úkor druhým, nezdravé sexuální kontakty mezi dětmi - zpravidla nevlastními (Klimeš, 2000).

1.3.1.1 Sourozenecká rivalita

Má v odborné a populární literatuře dva základní významy, které je potřeba odlišovat, protože se jedná o zcela odlišné jevy. Jedná se o sourozeneckou rivalitu *sensu lato*, což je označení jakýchkoliv konfliktů, hádek a rozepří mezi sourozenci. Při tomto procesu se sourozenci učí vymezovat se vůči druhému, kdy hájí své potřeby a zájmy a velmi dobře znají jeden druhého. Druhým jevem je sourozenecká rivalita *sensu stricto*, což je výrazné, iracionální nepřátelství vůči nově narozenému (nově přijdivšímu) sourozenci jako vůči nebezpečnému objektu. V tomto případě jeden sourozenec druhého prakticky nezná a toto nepřátelství se odvozuje od nějakého implicitního, snad biologického vzorce. Sourozeneckou rivalitu je tedy možno považovat za jeden z negativních aspektů z pohledu vychovatelů a sourozeneckého vztahu, ale její skutečný význam pro zdravý ontogenetický a fylogenetický vývoj zřejmě zatím nejsme schopni dostatečně ocenit (Klimeš, 2000).

1.3.1.2 Vzorce sourozenecké konstelace

Pokud pomineme pohlaví, dostaneme čtyři základní skupiny, na které můžeme zjednodušeně pohlížet jako na dvě skupiny prvo - a druhorozených

- 1) Jedináčci
- 2) Prvorození
- 3) Střední děti (druhorození, ale ne benjamínci)
- 4) Benjamínci (druhorození a nejmladší)

Jedináčci jsou v literatuře považováni za skupinu, která je nejméně dotknuta vlivem sourozenecké konstelace. Prvorození, stejně jako jedináčci jsou pod velký tlakem rodičů, aby převzali jejich normy. Tyto dvě skupiny jsou charakterizovány všeobecným pocitem přetížení, který pokud je internalizován, projevuje se jako perfekcionismus (Klimeš, 2000).

Prvorození jsou formováni rodičovským modelem, který se uplatňuje i při výběru partnera. Dle Sullowaye (In Klimeš 2000), mají sklon být více agresivní, využívají strategie a taktiky, které využívají jejich větší fyzické síly. Tlak na prvorozené je dán tím, že lépe rozumějí pokynům rodičů. Z toho vyplývá, že nejen prvorození mají sklon identifikovat se se svými rodiči více než druhorození, ale také naopak rodiče jako dospělí, rozumí světu prvorozených lépe, než mladších dětí.

Druhorození jsou rovněž pod tlakem přijmout normy rodiny, ale ocenění za jejich přijetí jsou poměrně malá ve srovnání s oceněním, které dostával prvorozený. Důvodem je možná to, že ve srovnání s prvorozenými mají minimálně jednorocní ztrátu a tedy se jim již nemohou vyrovnat. Jsou odsouzeni k neúspěchu, a proto hledají náhradní cíle. Jedním způsobem, jak kompenzovat chybějící ocenění je únik do fantazie – sněním o úspěchu a začíná se postupně objevovat motivace orientovaná na vyhýbání se neúspěchu tedy i vyhýbání se konfliktu. Dávají přednost vyjednávání. Druhý způsob je náhradní uspokojení, jsou dobří v oblastech, které jsou z hlediska rodinné hierarchie druhořadé až bezcenné, protože ty „důležité“ si vybral prvorozený. Druhorození jsou považováni za obratné vyjednavče.

Uzavřenost druhorozených, která vyplývá z pocitů méněcennosti vůči staršímu sourozenci. Neschopnost blízkého vztahu prvorozených bude zase vyplývat z přehnaných nároků a tedy ze strachu ze vztahu (Klimeš, 2000).

Benjamínci jsou rovněž formováni mechanismem druhorozených, k čemu ještě přistupuje strhávání do nižších stádií díky tomu, že rodiče pořád touží mít dítě, které by mohli vychovávat (Klimeš, 2000).

1.3.2 Vztah zaměstnání a rodiny

Diskuze o tomto vztahu je diskuzí o rovnosti mužů a žen. Aktivity směřující k harmonizaci rodiny a manželství podporují rovnost žen na trhu práce, udržet se tam a budovat si úspěšnou kariéru (tímto dávají otcům možnost pečovat o dítě a podněcují je k tomu). Harmonizace tedy nemusí spočívat v návratu žen do domácností, ať již by toto bylo

odůvodňováno zájmy rodiny, dětí a společnosti. Dle Tošnerové (In Sirovátka, 2006), není disharmonie mezi rodinou a zaměstnáním jen problémem žen, ale má stále velký genderový rozměr. 80 % žen pečuje o své rodinné příslušníky a podle Zavázalové (In Sirovátka, 2006), je 80% z těchto žen zaměstnaných. Je to tedy problémem mužů, respektive rodiny jako celku.

Názory jak překonat toto napětí se rozdělují do 3 proudů:

První proud popisuje snahu vyvážit rodinu z trhu práce, aby mohla plnit tradiční pečovatelské role v rodině a aby se přitom zachovala jistá míra jejich autonomie, které dosáhli na trhu práce díky vlastním výdělkům (Sirovátka, 2006).

Druhý proud se snaží upravit angažovanost žen na trhu práce takovým způsobem, aby mohly vykonávat ty z tradičních pečovatelských rolí, jež jsou stále považovány za nenahraditelné, zejména úpravami pracovní doby nebo poskytováním péče o děti (Sirovátka, 2006).

Třetí proud se snaží o změnu tradičního rozdělení rolí mezi muži a ženami (v rodině i zaměstnání) a vytvoření takových podmínek, které budou podporovat rovnost mezi nimi nejen v pracovních, ale i tradičních pečovatelských rolích v rodině (Sirovátka, 2006).

Ve všech třech případech ale existují tzv. zamlčené předpoklady. U prvních dvou je otázka „jak velkou překážkou je zaměstnání žen v reprodukci společnosti, rodinám a vývoji dětí“. Tato perspektiva se dá také i obrátit a zamlčeným předpokladem pak bude otázka „jakou překážkou jsou rodiny a děti v zaměstnání svých matek“. Zamlženým předpokladem třetího proudu je pak model rodiny „dva vydělávající - dva pečující“, kdy si rodiče dělí neplacenou práci doma a placenou práci v zaměstnání rovnoměrně (Sirovátka, 2006).

Jak tedy dosáhnout toho, aby si manželé rozdělovali práci doma a práci placenou rovným dílem? Slouží k tomu odstraňování strukturálních bariér a podpora rovných příležitostí pro ženy i muže na trhu práce, zaměstnání i rodině. Projekty těchto rovných příležitostí ale narážejí na časté bariéry proto, že společnost i ženy samotné jsou přesvědčeny, že ne-soutěž – li zde s muži, je to lepší řešení pro jejich děti. Očekává se od ní, že se bude angažovat více než muž v péči o děti, ale i v péči o manželovy rodiče (Sirovátka, 2006).

Vytváření legislativních možností (volba pracovních uplatnění, mateřská dovolená i pro muže apod.) a rozvoj služeb, které umožní jednotlivým osobám a rodinám najít optimální rovnováhu mezi časem zaměstnání a rodině. Je otázkou, do jaké míry trh práce a

legislativa reflektuje současný stav v rodině jako sociální instituce a vztahy v ní. A nabídka pomoci lidem, jež ztrácejí potenciál rodinné solidarity a stále více se angažují na trhu práce. A to prostřednictvím služby, finanční podpory nebo možnosti upravení pracovních kontaktů, doby a podmínek pracovního výkonu.

Tyto opatření by měli posilovat svobodnou volbu pro rodiny, umožňující jim formovat své strategie rodinného života a pracovní strategie podle toho, jestli preferují spíše rodinný život, nebo naopak pracovní kariéry svých členů, popřípadě se snaží o rovnováhu mezi lidmi (Sirovátka, 2006).

1.3.3 Rodina v individualizované společnosti

Největší změny v organizaci života rodiny se udály ve 20. stol., kdy se láska mezi manželi stala podmínkou k uzavření sňatku. Rodina se stává nukleární formou, která je založena na vzájemné lásce partnerů, dělbou rolí a práce mezi mužem a ženou. Pozice muže a ženy se zrovnoprávňují nástupem žen do zaměstnání. Hlavní důraz v rodině se klade na jednotlivá „individua“, která ji tvoří, což vede k usnadnění rozvodového řízení či zrušení role muže jako „otcovské autority.“ Cílem rodiny je umožnit individualizaci všem členům a proto je tolik nestabilní. Současná rodina není ekonomickou jednotkou, ale je postavena na sdílení emocí. Přestože se nestabilita, z toho plynoucí stává terčem mnoha kritik, je jen daní za svobodu, které se ve vztahu nechceme zříci (Dudová, Vohlídalová, 2009).

1.4 Rodičovství

„Rodičovství je nejtěžší profese a zároveň povolání, na které není třeba žádné úřední povolení. Všichni rodiče jsou tedy amatéři a samouci. Amatérismus například v muzice, nemusí znamenat špatnou kvalitu hudby, ale zpravidla to znamená, že chybí systematické širší hudební vzdělání. Amatérští muzikanti umí zpravidla hrát jen jeden styl, často neznají noty, kompozici, harmonii, o kontrapunktu ani nemluvě. Stejně tak často dopadají rodiče. Jako amatéři jsou nadaní na jednu věkovou kategorii. Stejně dítě nezvládají, pokud trochu zestárne, nebo pokud má trochu jinou povahu (případy adoptovaných dětí). Otcové si často nevědí rady s menšími dětmi, matky zase s pubescenty.“ (Klimeš, 2003).

Mnozí odborníci považují rodičovství za „krizové období“. V této době jsou muži i ženy podněcováni, aby si vyvíjeli strategie na zvládání situací, se kterými se ještě nesetkali. Rodičovství, může stejně tak dobře být i šance pro další vývoj, jež může dospělému poskytnout zkušenosti a „vývojové úkoly.“ (Karsten, 2006).

V prvním roce rodičovství dítě vyžaduje neustálou pozornost. Muž si připadá zanedbáván, žena postrádá jeho pomoc a podporu. Zatímco prvních několik týdnů po porodu otcové činně pomáhají, posléze tuto odpovědnost nechají výhradně na matce. Často si za to žena může sama, protože podvědomě dává svému muži najevo, že starost o dítě nezvládá podle jejích představ. Muži se pak už nechtějí věnovat každodenní rutině krmení a přebalování, protože je „přejde chuť“. Vymlouvají se nato, že jsou unavení po namáhavém dni v práci, nebo nato, že starání o kojence je typicky ženská činnost (Karsten, 2006).

1.4.1 Role otce

Všichni si dokážeme představit soubor činností, označených slovem „mateřská výchova“. Jaké činnosti si ale představíme pod pojmem „výchova otcovská“? Otcovství je mnohem víc než „2 výchovné minuty“, které se dostávají zlobivému dítěti. Je to základní součást výchovy. Úloha otce se scvrkla na nejnižší možnou hodnotu a prvním krokem k nápravě je zbavení se starých vzorců chování (Biddulph, 2007).

John Lee (In Biddulph, 2007), popisuje čtyři druhy špatného otce. Prvním typem je Muž – král, celý den pracoval, aby byl po návratu domů obskakován věrnou manželkou (služkou) a dětmi, které mají být vidět, ale nesmí být slyšet. Je králem domu, jenž ze svého křesla vládne svému království. Jeho rodina kolem něj našlapuje po špičkách a dává si pozor, aby jej „neobtěžovala“ svými záležitostmi. Jako otec, se zapojuje do výchovy jedině při udílení trestů nebo odpuštění. Tento typ otce charakterizuje věta: „Počkej, až se táta vrátí domů!“ (Biddulph, 2007).

Dalším je tzv. Kritický otec, je plný urážek a hnidopišství, poháněný svou frustrací a zlobou. Tento typ otce je sice ve své rodině aktivní, ale naprosto negativním způsobem: „Líp to neumíš?“, „Dokážeš vůbec něco udělat pořádně?“. Vše, co ho deprimovalo, se změnilo v kyselinu naleptávající vztahy v jeho rodině (Biddulph, 2007).

Pasivní otec, přenechává veškeré své povinnosti manželce. Postoupil je též svým dětem, šéfovi, příbuzným, společnosti, vládě apod. Je typickým Bartem Simpsonem- kdysi ztratil kuráž a pak ho namáhalo jen na ni pomyslet. Sem tam utrousí nějakou poznámku nebo ospravedlnění, ale vlastně se do rodinného života nikdy nezapojí. Když jde do tuhého, utíká k novinám, k televizi nebo alkoholu. Vlastní děti ho kvůli jeho pasivitě nenávidí (Biddulph, 2007).

Posledním „druhem“ je tzv. Nepřítomný otec, tento muž je schopný a snad i moudrý, avšak mimo kruh rodiny. Věnuje se kariéře. Brzo ráno odchází do práce a za tmy se vrací domů. Vaše sportovní úspěchy ho nezajímají. Jeho děti od něj dostávají sladkosti, chová se k nim zdvořile a mile, když ho v noci jeho děti potkají na chodbě. Jeho otcovská role je ale mizivá, protože při ní musí být hlavně přítomný (Biddulph, 2007).

1.4.2 Historie a otcovství

Lidé po tisíce let žili v malých kočovných skupinkách. Interakce jinými tlupami byla minimální. Po té, co skončila mladší doba kamenná a 4000 let po tom, co se dochovaly první zaznamenané dějiny, žil člověk v malých městech. Ustálený vesnický a kmenový způsob života umožňoval tehdejším otcům pracovat a žít v těsné blízkosti svých synů. Otcové, strýcové a ostatní mužští příbuzní učili mladíky svému řemeslu a tomu, jak se stát mužem. Měli k dispozici desítky mužských vzorů, osvojovali si způsoby chování, styl či tón hlasu (Biddulph, 2007).

S nástupem zemědělství se tento styl života změnil. Vznikala velká města a před šesti generacemi přišla průmyslová revoluce. Vesničané museli uvolnit místo pro výnosnější průmyslové odvětví. Lidé se stěhovali do měst. Bylo třeba továrních dělníků, nádeníků, horníků. Lidé na tuto změnu buď přistoupili, nebo zemřeli hladu. Poprvé začali otcové pracovat jinde, než byli jejich synové, časně ráno opouštěli domov a pozdě v noci se vrátili. Tehdy vyrůstala první generace „chlapů“, již se nedostávalo otcovské výchovy v pravém slova smyslu. Dnes je samozřejmé, že otcové pracují, matky vychovávají děti (nebo je umísťují do školek, kde je vychovávají jiné ženy). Ve škole chlapce „civilizují“ učitelky a buď se jejich výchovnému působení podvolí, nebo vytvářejí party, které skýtají ochranu, útěchu a také hledanou mužskou energii (Biddulph, 2007).

1.4.3 Otcové a dcery

Dcery od svých otců potřebují mnoho věcí. Jednou z nich je ujištění, že je jejich otec oceňuje a obdivuje. Díky němu dívka může rozmlouvat a sdílet vzájemný obdiv s „bezpečným mužem“. Při rozhovoru s ním a jinými staršími muži má možnost získat jistotu a pocit vlastní hodnoty a ví, že nemusí mít vztah hned s prvním ctitelem, co jí přijde do cesty. Také pochopí, jaké jsou mužské přednosti a slabé stránky. Stejně důležité je pro dceru kvalitní vztah mezi otcem a matkou. Vidí – li, že je hluboký a nedá se snadno zviklat či svést, stanoví si podle toho určité hranice. Vycházejí – li spolu rodiče dobře, bude usilo-

vat přinejmenším o stejně kvalitní vztah, jaký měli její rodiče. Otcové dospívajících dcer cítí určitou žárlivost a touhu dceru ochraňovat. Když jsou tyto pocity umírněné, jsou prospěšné. Jeho dcera se bude muset v budoucnu sama rozhodnout a odejde za vlastním štěstím. On bude vědět, že nikdo pro ni není dost dobrý - ale výběr partnera už naštěstí není jeho věc (Biddulph, 2007).

1.4.4 Moderní otec

Svoji lásku většinou prokazují tím, že těžce a dlouho pracují. Děti to však nedocení, jelikož netouží po jejich penězích, ale jen po jejich přítomnosti. Chtějí sice počítačové hry nebo drahé oblečení, tráví – li dostatek času se svým otcem, brzy na tyto náhražky zapomenou. Jejich manželky by měly umět vyjádřit, co od svých manželů očekávají, protože jinak muži automaticky předpokládají, že jejich jediným přínosem do rodiny jsou peníze (Biddulph, 2007).

1.5 Koordinace pracovního a soukromého života

Partneři se mohou řídit mnoha strategiemi, jak sladit pracovní a rodinný život. Ponechávají děti v péči služeb sociálního státu, což jsou různé sociální organizace a školský systém, nebo zařízení provozovaná nebo dotovaná jejich zaměstnavatelem (Sirovátka, 2006).

Plození dětí už pro ně není činností spontánní, stává se výsledkem finanční i časové kalkulace. Tohle chápání podporuje rozšíření antikoncepce, sexuální výchova a nové technologie, které pomáhají početí. Partneři tedy mají možnost rodičovství, s přihlédnutím na svou kariéru, odložit. Ale riziko odkládání rodičovství je zřejmé. Čím je matka starší, tím větší existuje pravděpodobnost, že se narodí handicapované dítě. Tato strategie nese konkrétní rizika nejen pro samotné partnery, ale i pro celou společnost (Sirovátka, 2006).

Další strategií je rozdělení si domácích prací s přihlédnutím na pracovní vytíženost a přijímání nestandardních pracovních poměrů, doby či pracovního režimu i za cenu nižšího příjmu (Sirovátka, 2006).

1.5.1 Zaměstnanost matek a blaho dětí

Výzkumy sledující blaho malých dětí se převážně zaměřují na jejich aktuální emoční stav. Nejen proto, že právě v podpoře těchto kognitivních schopností mohou jesle a

školky úspěšně konkurovat rodičům a legitimizovat jejich brzký návrat do zaměstnání. Toto je v případě zaměstnání matek cestou k dalšímu důležitému cíli – ke genderové rovnosti. Existuje obava, že výsledky cílenějších výzkumů emočního blaha dětí by mohli narušit tezi, že jistou náplastí na rodinně i sociálně - politické problémy je podpora zaměstnanosti rodičů, zvláště matek velmi malých dětí (Sirovátka, 2006).

Další důvod je také obecné přesvědčení, že k rovnosti a hladkému fungování vede cesta přes všeobecnou zaměstnanost. Toto neplatí jen pro současnou generaci, ale bude tomu tak i v budoucnu. Zaměstnání je tedy vnímáno jako symbol i znamení par excellence občanské participace. Blaho dítěte je spatřováno v jeho potencionálním školním úspěchu, předpokládajícímu rozvinuté kognitivní schopnosti, jež mu pomohou v budoucnu snáze najít zaměstnání. Z toho vyplývá, že zaměstnanost matek malých dětí není v rozporu s takto vnímaným budoucím blahem těchto dětí. Jelikož tuto stránku může zajistit kolektivní zařízení, není naplnění takto definovaného blaha v rozporu s pracovní vyčerpáním rodičů (Sirovátka, 2006).

1.5.2 Dočkáme se family- friendly firem?

V České republice firmy (zejména malé a střední) přenášejí problém harmonizace práce a rodiny na stát, nebo v případě, že se jedná o dceřinné pobočky zahraničních firem na svoji firmu mateřskou. Tento způsob je však v rozporu se zkušenostmi z ekonomicky vyspělejších zemí, kde jsou „prorodinná“, nebo také family – friendly opatření výsledkem dialogu mezi vedením firmy a zaměstnanci nebo jejich odborovými zástupci. Díky tomu dochází ke kompromisům mezi potřebami a požadavky firmy a potřebami zaměstnanců (Maříková, undate).

Rozhodování firem o opatření tohoto druhu se nezakládá jen na bezprostředně měřitelném zisku pro firmu, ale zohledňuje se i dlouhodobější přínos. Kromě toho se do něj započítává i „kalkul“ o sociálním ocenění firmy, tzv. Social labelling. Taková firma se pak stává atraktivnější a zvyšují se tím její šance vybírat si zaměstnance ze širokého spektra zájemců. Firma se tímto stává konkurenceschopnější (Maříková, undate).

1.5.2.1 Co to znamená být family – friendly?

Taková firma či zaměstnavatel zná povinnosti i závazky svých zaměstnanců vůči rodině a je si vědoma, že to může mít vliv na jeho pracovní výkonnost. Family – friendly organizace se snaží ulehčit a skloubit pracovní, rodinný a osobní život svých zaměstnan-

cům. Tento koncept zahrnuje i širší vztah práce a života, proto by opatření tohoto druhu neměla být směřována jen na osoby, jež mají pečovatelské závazky vůči komukoli v rodině. Měla by umožňovat „důstojně“ žít i mimo oblast práce (Maříková, undate).

Mezi opatření, které umožňují skloubit pracovní, a mimopracovní život zaměstnance patří snižování stresu, který plyne z konfliktu mezi pracovními povinnostmi a závazky, povinnostmi v rodině a osobním životě a zvyšování spokojenosti s prací, což se následně promítá do vyšší produktivity, loajality, iniciativnosti a spolupráce zaměstnanců (Maříková, undate).

1.5.2.2 Jaké jsou family - friendly opatření?

Jsou to opatření, které umožňují „vybalancovat“ rámec soukromého a pracovního života zaměstnaných osob. Měl by to být proces, průběžného monitorování potřeb a požadavků jak zaměstnanců, tak zaměstnavatelů (Maříková, undate).

Konkrétní rámec těchto opatření je většinou tvořen organizací a uspořádáním pracovní doby a úvazku (flexibilní pracovní doba, částečný pracovní úvazek, práce z domova, teleworking apod.) Dále opatřeními, která se vztahují k péči o děti a ostatní závislé členy rodiny (podnikové školky a jesle, koutky pro děti na pracovišti, příspěvky na péči o závislé členy apod.) Patří sem také zákonné opatření i opatření, která jdou nad rámec zákona v případě mateřské nebo „rodičovské“ dovolené (nárok na den neplaceného volna za měsíc apod.) a informační servis a školení týkající se této oblasti - informační sítě a kontakty s rodiči na mateřské dovolené, jejich školení a také práce na částečný úvazek během „mateřské“ apod. (Maříková, undate).

Tyto opatření se mohou stát účinným prostředkem při redukci generových nerovností mezi muži a ženami, stejně tak i mezi rodiči a „nerodiči“ v pracovní sféře i mimo ni. Tato opatření, pokud jsou vhodně vybalancována práva jak zaměstnanců, tak zaměstnavatelů, mohou mít kladný přínos pro firmu. „Lidsky vstřícná“ opatření nemusí být jen jednostranná (výhodná pro jedny, nevýhodná pro druhé). Mohou být reprezentantem win – win situation. Aby tato opatření mohla fungovat, je třeba být informovaný, umět vyjednávat a chtít se dohodnout (Maříková, undate).

1.6 Studium genderu a genderové stereotypy

Lidské pohlaví je biologická danost, ta jako základ slouží ke konstrukci společenské kategorie zvané gender (maskulinita nebo feminita). Přitom je ale možné, že jedince mohou definovat jen málo společenských charakteristik jeho genderu. Předpoklady, vztahující se ke genderu, lidé vnímají jako platné a na něm zakládají svůj přístup k osobám mužského a ženského pohlaví (Renzetti, Curran, 2005).

Genderové stereotypy, jsou vlastně zjednodušující, zaujaté předpoklady, které se týkají jak mužů, tak i žen. Konkrétně se jedná o jejich „vrozené“ vlastnosti, názory a role. O mužích se předpokládá, že jsou agresivní, soutěživí, nikdy nepláčou a jsou nepořádní. Ženy jsou naopak citlivé, empatické, pořádkumilovné a poddajné. Takové zevšeobecnování mužských a ženských vlastností často vede k diskriminaci těch jedinců, kteří z těchto stereotypů vybočují (Fafejta, 2004).

Genderové rozlišování neprobíhá jen mezi jednotlivci, ale i na strukturální úrovni společnosti, v níž žijí. Každá společnost předepisuje svým členům chování, vlastnosti a vzorce interakce v závislosti na pohlaví a očekává, že se podle nich budou chovat. Tyto předpisy jsou zakotvené ve společenských institucích, jako je hospodářství, politický a vzdělávací systém, náboženství apod. Tyto institucionalizované vzorce jsou označovány jako pohlavně – genderový systém společnosti (Renzetti, Curran, 2005).

Tento systém zahrnuje vzájemně provázané prvky sociální genderových kategorií na základě pohlaví, dělby práce (jednotlivcům jsou svěřovány určité úkoly v závislosti na jejich pohlaví) a dle Rubina a Thorneho (In Renzetti, Curran, 2005) společenské regulace sexuality, v jejímž rámci jsou některé její formy vyjadřování trestány a jiné odměňovány.

Každá společenská instituce disponuje mocí odměňovat a trestat, udělovat výsady, pokládat závazky a omezení. Má tedy hluboký, pohlavně – genderový dopad na životy mužů i žen a na jejich životní volby. V posledních dvaceti letech se nezanedbatelně zvýšil počet žen na pracovních trzích. Jejich mzdy jsou ale ve všech ekonomických odvětvích, ve všech typech práce a na všech úrovních kvalifikace výrazně nižší než mzdy mužů. Zároveň jsou ženy i nadále primárně zodpovědné za chod domácnosti (Renzetti, Curran, 2005).

1.6.1 Genderové stereotypy na pracovišti

Už v historii můžeme zaznamenat tzv. duální trh práce, který konstituoval co je „vhodné“ pro ženy a jakou práci vykonávají muži. Ženy většinou pracovali v pomocných oblastech, v dělnických profesích a ve službách na nízké úrovni. Pokud ženy pracovaly, i když měly děti, bylo to jen proto, aby finančně dopomohly zajistit rodinu, nebo aby si mohly dovolit „něco extra“. Dá se říci, že zaměstnanci i zaměstnavatelé chápali ženskou pracovní sílu jako sekundární k mužské (Renzetti, Curran, 2005).

To jak odlišné je postavení mužů a žen v zaměstnání je dnes nejlépe prokazatelné ve výši mezd a při výběrovém řízení na pozice nových pracovníků a pracovníc. Hlavně od žen kolem 30 let se očekává, že budou matkami, a s malými dětmi se z nich stanou nestabilní a rizikové zaměstnankyně bez ohledu na jejich schopnosti. Čermáková tvrdí (In Vohlídalová, 2006), že pro lépe placená a prestižní místa si vybírají někteří zaměstnavatelé raději muže. A priori bývá mužská pracovní síla považována jako kompetentnější, stabilnější, perspektivnější a výkonnější a to bez ohledu na skutečné schopnosti daného jedince. Dle Čermákové (In Vohlídalová, 2006), je pro ženy velmi nepříznivý fakt, že v pracovní sféře funguje výrazná mužská solidarita. Muži totiž na pracovištích vytvářejí „pravidla hry“, protože zastávají střední a vyšší manažerské posty. Český pracovní trh spíše podporuje mužský model kariéry, která není rušena rodinnými událostmi. Preferuje soutěživost, individualismus a instrumentalitu.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

2 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

Jak lze zharmonizovat manželství a kariéru? Mým cílem je, že z informací, které získám z rozhovorů s respondenty, budu moci analyzovat problémy, které mohou v jednokariérových a dvoukariérových manželstvích vzniknout. Potom budu moci sestavit koordinaci úkolů spojených se zaměstnáním, domácností a dětmi.

2.1 Způsob zpracování dat

Pro verifikaci či falzifikaci výsledků výzkumu jsem si zvolila kvalitativní výzkum, techniku strukturovaného rozhovoru.

Kvalitativní výzkum využívá hloubkové studium informací, které získává prostřednictvím rozhovorů, interview, kvalitativního pozorování apod. Cílem zkoumání je popsat zvláštnosti případů, generovat hypotézy a rozvíjet teorie o fenoménech světa. Kvalitativní výzkum je zaměřen na explorování a probíhá nejčastěji v přirozených podmínkách. Plán výzkumu se v daných podmínkách pružně rozvíjí, proměňuje se a přizpůsobuje podle okolností a získaných výsledků.

2.1.1 Rozhovor

Je to získávání ústních odpovědí na ústně pokládané otázky. Výzkumník je v přímém kontaktu s účastníky výzkumu. Respondentů se ptáme na informace, které nám mohou pomoci hlouběji poznat jejich osobnost, prožitky, názory, motivy, přesvědčení apod. Odpovědi respondenta podléhají ve větší či menší míře subjektivnímu zkreslení, které může být jak úmyslné, tak neúmyslné. K neúmyslnému zkreslení dochází tehdy, když lidé nevzpomenou na vše, na co jsou dotazováni. K úmyslnému zkreslení dochází tehdy, když respondentovi o něco jde.

Pro zjišťování cíle jsem si zvolila metodu strukturovaného rozhovoru. Tato metoda se vyznačuje pečlivě formulovanými otázkami, na které respondenti odpovídají. Tento typ rozhovoru se využívá tehdy, když je nutné minimalizovat variaci otázek kladených respondentovi. Tímto se redukuje pravděpodobnost, že se data získaná v jednotlivých rozhovorech budou od sebe velmi strukturně lišit. Data se snadněji analyzují, protože se lehce hledají v přepisu rozhovoru. Je vhodný, pokud máme málo času věnovat se respondentovi, nebo jej nemůžeme opakovat. Jeho nevýhoda spočívá v omezení, které vzniká

tím, že různým respondentům klademe stejné otázky a tím se zvyšuje riziko přehlédnutí situovanosti rozhovoru.

Nejdříve je vhodné pokládat respondentům otázky zaměřené na přítomnost a pak až na budoucnost či minulost. Otázky jsem formulovala tak aby jim dotazovaný rozuměl. Vždy jsem pokládala jen jednu otázku, a dotazovanému jsem poskytla dostatek času na odpověď.

V rozhovoru jsem kladla otázky otevřené i uzavřené. V otevřených otázkách měl dotazovaný možnost vyjádřit se dle svých možností a svým stylem. Právě otevřená otázka dovoluje dotazovanému vybrat si jakýkoliv směr a jakoukoli volbu slov. Své otázky jsem nejprve zaměřila na rodinnou anamnézu a zaměstnání respondenta a potom jsem se zajímala o domácnost. Pozornost jsem také věnovala tomu, jak byl dotazovaný rozhovorem ovlivněn a jak odpovídal na jednotlivé otázky. Výhodou takto vedeného rozhovoru, byla možnost přeformulovat otázku v průběhu rozhovoru, případně se doptat na informace, které s výzkumem souvisejí. Důležité je udržet motivaci respondenta a to zajistíme tzv. zpětnou informací. (např. „Myslím si, že jsem se od Vás hodně zajímavého dozvěděla“).

2.2 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek bude 6 manželských párů s dětmi. Věk manželů bude od 25 – 45 let. Bude to tedy záměrný výběr. Respondenti byli vybráni s rozdílným vzděláním. Od vyučení až po ukončené vysokoškolské vzdělání. Všechny manželské páry mají děti, a to ve věku od 6 měsíců až 6 let. Manželské páry budou dále kategorizovány do párů P1 M, P1 Ž – pár 1 muž, pár 1 žena), další manželský pár P2 Ž, P2 M (pár 2 žena, pár 2 muž) apod.

2.3 Pilotní průzkum

Aby byl výzkum co nejvíce relevantní, využila jsem pilotní průzkum s jedním manželským párem. Na základě tohoto průzkumu bylo změněno pár otázek. Nejdříve jsem se zaměřila na to, zda byli respondenti schopni na položenou otázku bez problémů odpovědět. Potom mě zajímalo, jak se dotazovaný cítil při pokládání jednotlivých otázek. Jestli jsem jej netlačila některými otázkami do defenzivní nebo ofenzivní pozice. Dalším problémem byly duplicitní odpovědi na některé otázky, z tohoto důvodu jsem některé z nich z rozhovoru vypustila.

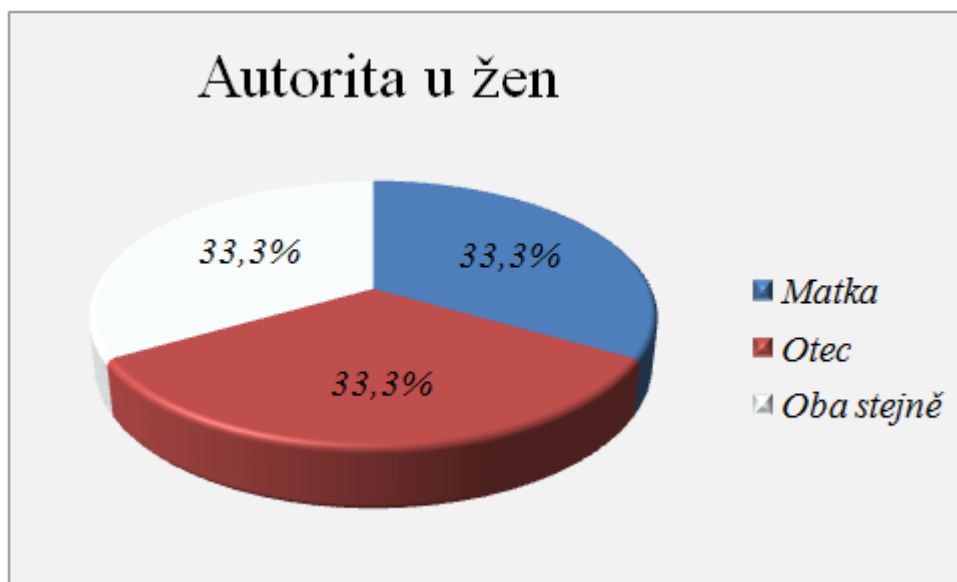
Abych mohla uvést konkrétní příklady, popíšu změny otázek z okruhu *Zaměstnání a kariéra*. Více jsem rozepsala otázku „*Jaké je Vaše zaměstnání?*“ Přidala jsem možnost výběru (*státní správa a soukromý sektor*) a *pozice*, z důvodu lepšího zpracování. Ze stejného důvodu jsem upravila otázku „*Podporuje Vás manželka (manžel) A jakým způsobem?*“, o možnosti „*finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, péčí o děti.*“ Otázku „*Jaké omezení jsou spjata s Vaší prací?*“ jsem do rozhovoru nezahrnula, protože odpověď na ni byla duplicitní s otázkou „*Kdo z vás je volnočasově omezený a jakým způsobem?*“

Ze stejného důvodu jsem do rozhovoru nezahrnula otázku „*Vyžaduje Vaše kariéra pracovní cesty, studium apod.?*“, tedy opět pro duplicitní odpověď.

Na druhou stranu okruh otázek *Domácnost* jsem rozšířila o otázky „*Pokud byste mohli, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?*“ a „*Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?*“. Otázka „*Jak zvládáte péči o domácnost a děti?*“ se respondentům nezdála účelná, protože nikdo z nich na ni neodpoví, nezvládám a ani by se jim nechtělo vysvětlovat, jaké jsou konkrétní důvody. Také by bylo zavádějící vysvětlovat, co znamená zvládnout péči o děti. Respondent mi na tuto otázku odpověděl otázkou: „*Zvládnutá péče o děti znamená, že chodí čistě oblékané a mají co jíst, ne?*“

2.4 Závěr a interpretace výsledků:

Na otázku č. 1 „Vyrůstal/a jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?“ byly odpovědi následující:

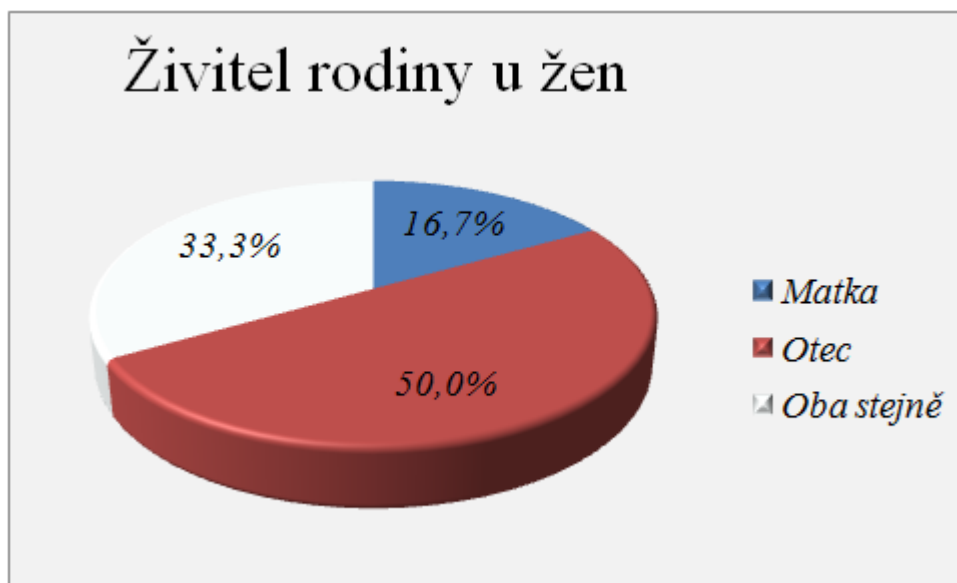

Graf 1 - *Autorita u žen je rovnoměrně rozložena mezi matku, otce a oba dva zároveň*

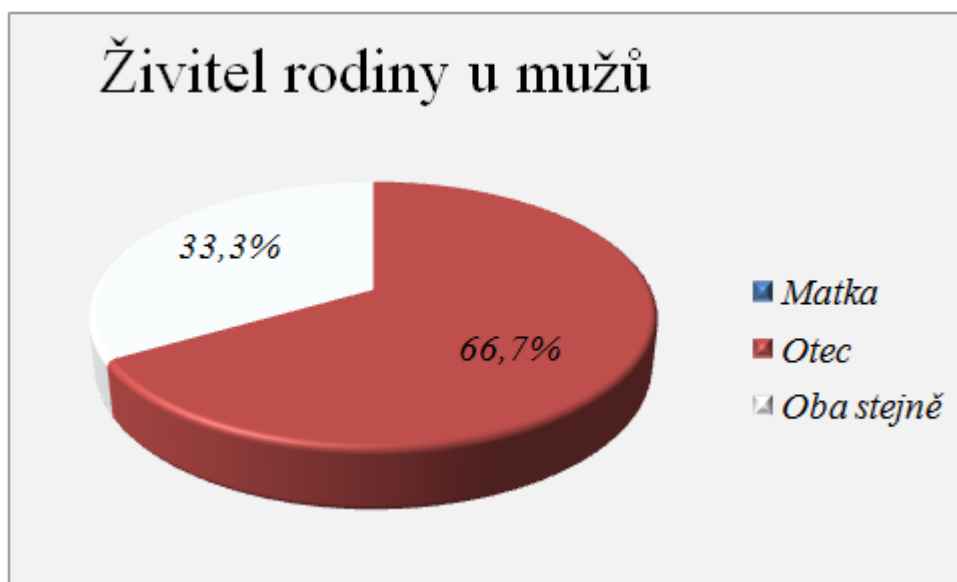

Graf 2 - *U mužů byl autoritou jednoznačně otec.*

Na otázku č. 2 „Kdo byl u Vás živitelem rodiny?“ byly odpovědi následující:

Graf 3 - Polovina respondentek si myslí, že živitelem byl otec
33% dotázaných si myslí, že na tom měli oba rodiče stejný podíl.
Skoro 17% si myslí, že živitelkou rodiny byla matka.

Graf 4 - Přes 66% respondentů si myslí, že živitelem rodiny byl otec.
Zbýlých 33% si myslí, že živiteli rodiny byli oba rodiče

Na otázku č. 3 „**Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?**“ byly odpovědi následující:

3 respondenti (P1 M, P1 Ž a P5 Ž) mají jednoho sourozence, sestru.

5 respondentů (P2 M, P3 M, P4 M, P6 M a P6 Ž) mají jednoho sourozence, bratra.

Respondentka P2 Ž má dva mladší bratry.

Respondent P3 Ž má dva bratry a jednu sestru.

Respondent P4 Ž má dvě sestry.

Respondent P5 M má bratra a sestru.

Na otázku č. 4 „**Jaký jste s nimi (sourozenci) měl/a vztah?**“ odpověděli respondenti následovně:

Všichni respondenti až na P5 M (...“se sestrou dobrý, ale s bratrem to bylo komplikovanější, protože byl starší.“), se shodli na tom, že vztahy se sourozenci/cem měli dobré, až na občasné hádky a „škorpení“.

Na otázku č. 5 „**Byl/a jste pro něj (sestru) autoritou? Nebo byl bratr (sestra) autoritou pro Vás?**“ respondenti odpověděli:

6 respondentů (P1 M, P1 Ž, P3 M, P4 Ž, P5 Ž, P6 Ž) byli pro své sourozence autoritou. (i když respondentka P4 Ž nebyla nejstarší ze sourozenců).

P2 Ž odpověděla: „ Byli jsme tak všichni tři na stejné úrovni. Nikdo nebyl pro druhého autorita.“

P2 M: „Bratr byl ze začátku autoritou pro mě, protože byl starší. Ale pak se to vyrovnalo.“

P6 M: “Tak vlastně v tym mladším období jsem byla asi já..., potom samozřejmě jsme si veleli vlastně každé sobě.“ A 3 respondenti (P3 Ž, P4 M a P5 M) odpověděli, že byl pro ně autoritou nejstarší bratr.

Shrnutí: 6 respondentů z 12 byli pro své sourozence autoritou. 1 respondentka (P2 Ž) odpověděla, že byli na stejné úrovni, nikdo nebyl pro druhého autorita. 2 (P2 M, P6 M) respondenti odpověděli, že záleželo na věku. Ze začátku byl starší bratr autoritou pro mlad-

šího, ale pak se to vyrovnalo. A poslední 3 respondenti odpověděli, že byl pro ně autoritou nejstarší bratr.

Na otázku č. 6 „**Byl/a jste prvorozený/á, druhorozený/á apod.?**“ respondenti odpověděli:

7 respondentů (P1 M, P1 Ž, P2 Ž, P3 M, P5 Ž, P6 M a P6 Ž) je prvorozených. 3 respondenti (P2 M, P4 Ž a P4 M) jsou druhorození a 2 respondenti (P3 Ž a P5 M) se narodili třetí.

Na otázku číslo 7: „**Jak jste měli se sourozenci rozdělené plnění povinností v domácnosti?**“ respondenti odpověděli takto:

Respondenti P1 M, P1 Ž, P5 Ž, P6 Ž měli rozdělené povinnosti v domácnosti.

Respondent P1 M: „Takže třeba já jsem vysával, ona utírala prach, takže k nějakému rozdělení tam došlo.“

Respondent P1 Ž odpověděla, že měla se sestrou rozdělenou „práci tak půl na půl. „Já jsem vysávala, umývala nádobí, sestra zase dělala něco jinýho, co bylo třeba.“

P5 Ž: „Já se starala o úklid, sestra o kuchyň.“

P6 Ž: „Jeden týden měl jeden na starost kuchyň, druhý týden zase ten druhý to ostatní, vysávání, uklízení a tak.“

Respondentky P2 Ž, P3 Ž měly rozdělené plnění domácích prací podle pohlaví: „Tak, když jsme byli úplně malí, menší, tak všichni jsme dělali všechno. Až jsme se, kolem té puberty, tak já jako jediná jsem byla ženská, tak více méně ženský práce no a bratři co se jim tak chtělo.“, a P3 Ž „...kluci dělali spíš těžší práci, holky spíš v domácnosti.“

Podle požadavků rodičů měli práci rozdělenou respondenti: P2 M „No co bylo třeba, to jsme udělali. Většinou jsme ale domácí práce dostávali za trest.“, P3 M: „Mamka zavelela, tak se muselo udělat to, co bylo třeba.“ P4 Ž: „Většinou jsme se střídali a dělali jsme to, co nám rodiče řekli.“ P4 M: „My jsme v domácnosti skoro vůbec nic nedělali, všechno dělali rodiče. Resp. mamka s babičkou.“ A P6 M: „... že bysme měli něco vyloženě rozdělenýho na starosti tak to ne. Pomáhali jsme rodičům, nebo rodiče co nám nařídili.“ A P5 M: „Do-

každ' jsem byl malý, tak jsem nemusel dělat nic... starší potom odešli do školy, tak jsem přebíral jejich povinnosti..."

Shrnutí: 4 z 12 respondentů (P1 M, P1 Ž, P5 Ž, P6 Ž), měli práci rozdělenou mezi sebou po domluvě. 2 respondentky (P2 Ž, P3 Ž) odpověděly, že měly rozdělené povinnosti na mužské a ženské práce. A požadavků rodičů se drželo 6 respondentů. (P2 M, P3 M, P4 Ž, P4 M, P5 M, P6 M)

Otázka č. 7 „Jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?“

Respondenti odpověděli takto:

Respondentky P2 Ž a P3 Ž pracují ve státním sektoru jako úřednice.

Respondentky P4 Ž a P6 Ž pracují jako pokladní v soukromém sektoru.

P1 M pracuje jako sociální pracovník v nestátním neziskovém sektoru.

P1 Ž pracuje jako soudkyně ve státním sektoru.

P2 M pracuje jako obchodník v soukromém sektoru.

P3 M pracuje jako vedoucí stavebního úřadu ve státním sektoru. P4 M pracuje jako skladník v soukromém sektoru.

P5 M je zaměstnán jako mistr nákladní dopravy v soukromém sektoru a

P6 M pracuje jako montážník v soukromém sektoru.

Na otázku č. 8 „Podporuje Vás manželka? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starost o děti)?“ respondenti odpověděli následovně:

P1 M: „psychicky a péčí o domácnost“ – tuto odpověď jsem uvedla zvlášť, protože otec dítěte s ním na mateřské dovolené.

Respondentka P5 Ž: “Tak pomáhá v domácnosti, stará se o kluky v mezích normy. Jako času.“

P4 M: „ podporuje mě jak psychicky, tak v domácnosti, tak se stará o malýho.“ (matka je na mateřské dovolené)

P5 M: „pomáhá dost, hlavně v domácnosti a tím, že se stará o kluky.“

Respondenti (P1 Ž, P2 Ž, P2 M, P3 Ž, P3 M, P4 Ž, P6 M a P6 Ž) se shodli na tom, že je jejich manželé/ manželky podporují jak finančně, psychicky, a i starostí o děti.

Shrnutí: 8 z 12 respondentů se shodlo na tom, že je jejich manželé/ manželky podporují ve všech zmíněných směrech.

1 respondent (P1 M) řekl, že jej manželka podporuje psychicky a péčí o domácnost.

1 respondentka (P5 Ž) uvedla, že manžel pomáhá v domácnosti a stará se o kluky, ale jen pokud má čas.

1 respondent (P4 M) uvedl, že jej manželka podporuje ve všech zmíněných stránkách kromě finanční.

1 respondent (P5 M) uvedl, že jeho manželka mu pomáhá nejvíc tím, že se stará o jejich děti

Na otázku č. 9 „**Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?**“ odpověděli respondenti takto:

P1 M: „...probereme to, jako kdo se kam bude vyvíjet, jak to bude do té rodiny zasahovat.“ P1 Ž: „... normálně jsme se o tom bavili, co kdo bude dělat... jestli teda půjde manžel ještě na další školu... kam já vůbec půjdu do práce, až dostuduju... snažíme se sladit jak pracovní dobu, tak i koníčky aby nám to vycházelo. P3 M: „No snažím se manželku podporovat, o všem si vždycky promluvíme... Respondent P6 M: „... jenom tak jako...mezilidsky vztahy aby nám fungovaly.“ P6 Ž: „Vzájemná souhra. Musíme se spolu domluvit, aby to prostě fungovalo z obou stran.“

Respondenti P2 M: „, Já snad žádné nepodnikám, jen se snažím, aby moje rodina byla finančně zabezpečena. P4 Ž: „Tak já jsem spokojená s tím, co mám a žádné kroky nepodnikám. P4 M: „Já jsem spokojený s tím, co mám. Jediné co chci je zabezpečit rodinu no a myslím, že nic sladovat nepotřebujeme. P3 Ž: „, Nepodnikám žádné kroky, protože je to ten den náročný, další den je to náročnější míň, je to v rovnováze. Myslím, že to máme sladěné.“

Respondentka P2 Ž: „,No snažila jsem se vystudovat vyšší vzdělání pro zabezpečení rodiny a kvalitního žití.“

Respondentka 9 Ž: „,No rodina je u mě na prvním místě, takže kariéra šla na druhou kolej. Tím jsem dala více možností manželovi, aby si rozvíjel svou kariéru. A tím vlastně jsme sladila manželství a rodinu tak aby to fungovalo.“

Respondent P5 M: „No snažím se pomáhat... v domácnosti a hlavně mám teda na starost finanční stránku... musím, aby to nějak fungovalo brát práci navíc.“

Shrnutí: 5 respondentů z 12, konkrétně respondenti P1 M, P1 Ž, P3 M, P6 M a P6 Ž si myslí, že důležitá je komunikace mezi partnery.

Další 4 respondenti konkrétně P2 M, P4 Ž, P4 M a P3 Ž nepodnikají žádné kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství.

Důležité je pro ně finančně zabezpečit rodinu (P2 M a P4 M). Pro zbývající 3 respondenty je pro sladění rodiny, kariéry a manželství důležité – (P2 Ž) studiem zajistit kvalitní žití rodiny, nebo naopak ustoupit v kariéře a starat se o rodinu (P5 Ž) anebo pomáhat v domácnosti a starost o finanční stránku. (P5 M)

Na otázku č. 10 „**Kolik času trávíte doma (po pracovní době)?**“ respondenti odpověděli následovně:

Respondent P1 M: „No přijedu domů po osmihodinové pracovní době a jsem doma.“

P1 Ž: „Já myslím, že dost času.“

P2 Ž: „Přiměřeně...No tu dobu co trávím v práci, tak tu dobu i doma.“

P3 Ž: „No skončí pracovní doba a zbytek trávím doma. Takže docela dost času.“

P3 M: „No skončím v práci a jdu domů. Nepodnikám žádné cesty nebo tak, že bych nebyl často doma.“

P4 Ž: „No vlastně ne ani moje pracovní vyčerpání, protože jsem pořád doma, ale manželovo. Buď je v práci, nebo na baráku.“

P5 Ž: „No vlastně od čtyř hodin vlastně do druhého dne do sedmi jsem doma.“

P6 M: „Dá se říct, že všechen volný čas. Aspoň se snažím.“

P6 Ž: „Co nejvíc času...od třetí hodiny co jsem doma tak vlastně až do večera.“

P2 M: „No celkem málo, protože jezdívám za obchodem do zahraničí.“

P4 M: „No doma trávím hrozně málo času, jsem pořád v práci a po pracovní době se snažím pracovat na baráku, takže teď jsem často tam.“

P5 M: „Dost málo, jelikož chodím na směny... A brávám si směny navíc.“

Shrnutí: 9 z 12 respondentů (P1 M, P1 Ž, P2 Ž, P3 Ž, P3 M, P4 Ž, P5 Ž, P6 M, P6 Ž) odpovědělo, že všechnen čas, nebo většinu času po pracovní době tráví doma. Poslední 3 respondenti (P2 M, P4 M, P5 M) byli omezeni pracovním vytížením. (v případě respondenta P4 M kromě práce i výstavbou domu.)

Na otázku č. 11 „**Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?**“ odpověděli respondenti následovně:

P1 M: „Já mám trošku jinou pracovní dobu, mám dejme tomu pracovní dobu od 9 - 17 hod, takže třeba přijíždím domů až o půl šesté... Takže trochu to tu rodinu ovlivňuje z hlediska toho volného času. Že třeba bych chtěl jít na pískoviště, jde manželka..., takže tak.“

P1 Ž: „Bývala jsem dlouho v práci, když se té práce nahrnulo hodně a pak jsem bývala hodně unavená, že jsem chodila brzo spat...“

P2 M: „No asi dost, protože často nejsem doma a holky potřebují tátu, že? Ale nedá se nic dělat.“

P5 M: „Ehm... Hodně. Hlavně při výchově, a že se málo účastním při těch pracích v domácnosti.“

P6 Ž: „No to nás hodně ovlivnilo, protože vlastně není tolik času, co by člověk potřeboval na tu rodinu kvůli té práci.“

P2 Ž: „V dobách kdy jsem studovala při práci tak to celkem hodně ovlivnilo výchovu dětí. A v dnešní době, nevím... žádným.“

P3 Ž: „Nijak.“

P3 M: „Myslím, že nijak.“

P4 Ž: „No vlastně ne ani moje pracovní vytížení, protože jsem pořád doma, ale manželovo. Buď je v práci anebo dělá na baráku.“

P4 M: „No tak já si myslím, že zatím moc ne. Já si myslím, že malý je moc maličký, aby vnímal, že jsem pořád pryč a manželka to chápe a podporuje mě.“

P5 Ž: „No moje práce vlastně neovlivnila rodinu, protože mám stálou pracovní dobu.“

Shrnutí: 5 z 12 respondentů odpovědělo, že jejich pracovní vytížení ovlivnilo jejich rodinu z hlediska volného času (P1 M, P6 Ž), únavy po pracovní době (P1 Ž), a z hlediska otcovské role při výchově (P2 M, P5 M) a při pomoci s domácími pracemi (P5 M).

6 respondentů (P2 Ž, P3 Ž, P3 M, P4 Ž, P4 M a P5 Ž) si myslí, že jejich pracovní vytížení nijak neovlivnilo jejich rodinu.

Odpověď respondenta P6 M jsem musela vypustit z výzkumu, protože se mi zdála nerelevantní: „Tak určitým taky,..., protože kolikrát jsem byl mimo. Určitě to tak aji částečně ovlivnilo. Nemůžu říct ani k lepšímu ani k horšímu, prostě. Sice přesně nevím, jak to ovlivnilo, ale určitě to má nějaké vliv.“

Na otázku č. 12 „**Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?**“ odpověděli respondenti takto:

P1 M: „Tak jak se říká, tak chlap si vždycky ten volnej čas na toho koníčka najde, takže omezenej... já mám, řekl bych víc času na svoje volnočasový aktivity.“

P1 Ž: „No na koníčky bych vyloženě neřekla, teďka jak máme to malé dítě tak jako... ale kdybych moc chtěla tak by se to nějak udělalo.“

P2 Ž: „Nejsem časově omezená.“

P3 Ž: „Není nikdo z nás nějak výrazněji. Samozřejmě přijdu z práce a splním si věci, které je třeba udělat, splnit. Vždycky měl každý čas na sebe, na své koníčky na čtení, kamarády, na cokoli.“

P3 M: „Já si myslím, že ani já ani manželka nejsme omezeni... Já mám čas na rybaření, často chodíme do kina, ona si ráda čte... takže myslím, že v tomhle je vše v pořádku.“

P2 M: „No spíš asi já. Dřív kdy žena studovala tak to bylo asi na stejno, ale teď protože hodně cestuju, tak toho volného času moc nemám.“

R7 Ž: „Momentálně jsme teda volnočasově omezení oba dva, protože já se starám o dítě a manžel se stará o dítě, takže nám toho času pro sebe moc nezbyvá.“

P4 M: „Tak volnočasově omezení jsem jak já tak manželka, protože manželka se stará o dítě a já jsem většinou na baráku, takže toho volného času moc nemáme.“

P5 Ž: „No myslím, si že jsem byla volnočasově omezená já, jelikož jsem chodila z práce domů se starat o rodinu, zajistit vlastně ty domácí práce. I když se stalo, že někdy ten čas byl, tak jsem se věnovala četbě. Ale to málokdy.“

P5 M: „Tak volnočasově jsem omezený spíš já. S tím že si беру vlastně ty směny.“

P6 M: „Tak to spíš, já teď už ani ne, ale to spíš... nebo já taky, když jedu na ty montáže. Žena zase když má tu odpolední.“

P6 Ž: „No to jsem omezená spíš já, protože mám tu práci tak nerovnoměrně rozdělenou, vlastně směnovou mám práci. Mám hodně víkendů...“

Shrnutí: 4 respondenti (P1 M, P2 Ž, P3 Ž, P3 M) si myslí, že nejsou volnočasově omezeni.

Respondentka P1 Ž si myslí, že ji trochu omezuje její dítě, ale kdyby moc chtěla, tak by si čas na svoje koníčky udělala.

Respondenti P2 M si myslí, že je volnočasově omezen kvůli cestování za prací. P4 Ž a P4 M jsou volnočasově omezení, ona i manžel, protože se starají o malé dítě. P5 Ž si myslí, že je omezená ona, protože se po práci se stará o rodinu a musí zajistit domácí práce. Její manžel P5 M si naopak myslí, že je volnočasově omezený on, protože si bere směny. P6 M si myslí, že je volnočasově omezený on, protože jezdí na montáže, ale přiznává, že jeho žena taky, protože, když má „odpolední.“ P6 Ž si myslí, že je volnočasově omezená ona, protože její práce je nerovnoměrně rozdělená, na směny.

Otázka č. 13 „**Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačena“?**“ a odpovědi respondentů:

P1 Ž: „Myslím, že je to plus mínus na stejné úrovni.“

P2 Ž: „Myslím si, že je na stejné úrovni.“

P2 M: „Myslím si, že máme s manželkou kariéru tak na stejné úrovni.“

P3 Ž: „Manžel má samozřejmě vyšší kariéru, utlačena jsem se nikdy necítila.“

P3 M: „Úroveň máme podle mě stejnou, mám vyšší ambice, co se týká kariéry.“

P4 Ž: „Myslím si, že je na stejné úrovni.“

P4 M: „Myslím si, že kariéra je na stejné úrovni... u obou.“

P6 M: „Tak to není utlačena.“

P6 Ž: „Myslím, že v práci to mám s manželem na stejno.“

P1 M: „Jak říkám z pohledu uživení rodiny nebo takhle je ta její kariéra důležitější.“

P5 Ž: „Tak ta kariéra určitě nebyla na stejné úrovni, jelikož vlastně tím, že dělám účetní, vlastně žádný kariérní postup nemám. Vlastně ta kariéra přede mnou není taková, jak bych si představovala.“

P5 M: „No utlačená u mě není, spíš u manželky.“

Shrnutí: 9 z 12 respondentů (P1 Ž, P2 Ž, P2 M, P3 Ž, P3 M, P4 Ž, P4 M, P6 M, P6 Ž) si myslí, že jejich kariéra není nijak utlačena.

Respondent P1 M si myslí, že kariéra manželky je důležitější, protože je lépe placená.

Respondentka P5 Ž řekla, že díky práci, kterou dělá, nemá před sebou žádnou možnost kariérního postupu. Její manžel P5 M uznává, že je kariéra jeho manželky „utlačena“.

Otázka č. 14 „Měl/a byste nějaký návrh ke zlepšení?“ a odpovědi respondentů:

Respondenti P1 Ž: „Ne.“

P2 Ž: „Nic bych nezlepšila.“

P2 M: „Ne.“

P3 Ž: „Ne.“

P3 M: „Návrh na zlepšení? No nic mě nenapadá.“

P4 Ž: „Ne.“

P5 Ž: „Ne.“

P5 M: „Tak to ne, to nevím.“

Respondent P1 M: „No mohl bych přijmout i další práci, která mi přinese víc peněz, ale v tomto případě bych neměl čas na svoji rodinu. Moje zaměstnání má jako kdyby jiný benefity a nejsem si jistej, kdybych věnoval čas, nebo kdybych pracoval v jiné oblasti, že bych dejme tomu mohl získat zase ty výhody, který momentálně mám, takže já nevím jo? „

P6 M: „Tak návrh... tak sehnat lepší práci, ale to jde teď těžko.“

P6 Ž: „No to by musel změnit zaměstnavatel.“

P4 M: : No myslím si, že by si manželka mohla dodělat vysokou školu.“

Shrnutí: 8 z 12 respondentů (P1 Ž, P2 Ž, P2 M, P3 Ž, P3 M, P4 Ž, P5 Ž, P5 M) by nic nezlepšovalo, nebo je žádný návrh nenapadá.

2 respondenti (P1 M a P6 M) si myslí, že by se tato situace dala řešit změnou zaměstnání

A 1 respondentka (P6 Ž) si myslí, že to nezáleží na ní, ale na zaměstnavateli.

1 respondent (P4 M) si myslí, že by si manželka měla dostudovat vysokou školu.

Otázka č. 15 „**Vyhovuje vám tento stav?**“ a odpovědi respondentů:

P1 Ž: „Ano.“

P2 Ž: „Vyhovuje.“

P2 M: „Ano.“

P3 Ž: „Určitě.“

P3 M: „Vyhovuje.“

P4 Ž: „Mně to vyhovuje. Nic bych neměnila.“

P4 M: „Mě vyhovuje.“

P5 Ž: „Tak nevyhovuje. (smích)“

P6 M: „Ne.“

P6 Ž: „No nevyhovuje. To by musel změnit zaměstnavatel, aby mi to vyhovovalo.“

P5 M: „Nic jináčího mi nezbývá.“

P1 M: ... „Takže samozřejmě mě tyhle věci vadí. Ale nevím momentálně o zaměstnání, kde bych mohl dosáhnout třeba stejného výdělku tak jako manželka. A teďka jsem navíc na rodičovské dovolené se synem doma, takže o tom ani nepřemýšlím.“

Shrnutí: 7 z 12 respondentů (P1 Ž, P2 Ž, P2 M, P3 Ž, P3 M, P4 Ž, P4 M) tento stav vyhovuje. 3 z 12 respondentů (P5 Ž, P6 M, P6 Ž) s tímto stavem nesouhlasí.

1 respondent (P5 M) rezignoval a 1 respondent (P1 M) řekl, že mu tyto věci vadí, ale teď je pro něj prioritou péče o syna, se kterým je na rodičovské dovolené a o těchto věcech nepřemýšlí.

Na otázku č. 16 „**Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?**“ odpověděli respondenti následovně:

P5 Ž: Tak vyloženě jako nejsou rozděleny, pokud jsme oba dva doma, tak jsou práce rozděleny a pokud jsem sama doma, tak veškerou práci dělám já.“

P5 M: „No zase se to týká směnného provozu. Když mám odpolední tak vodím děti do školky a když mám... prostě se to pořád týká té směnnosti. Když nám vyjde čas tak se starám o děti já, když má čas manželka tak se stará ona.“

P6 Ž: „Nijak to rozdělené nemáme, prostě to děláme jak je to dané. Kdo je doma, ten se prostě postará. Když jsem doma tak se postarám já, když je doma manžel, tak se postará manžel. Prostě máme to rovnoměrně rozdělené.“

P1 M: „...v podstatě ne. Staráme se o něho, abych řekl, oba dva stejně a všechny činnosti děláme jako kdyby oba dva. Neznamena to, že já bych nikdy nepřebaloval, takže staráme se o něho v podstatě oba dva stejně... Ty věci děláme stejně.“

P1 Ž: „Ani ne. Každý dělá to co je zrovna potřeba. A oba dva všechno.“

P3 Ž: „Konkrétně to rozděleno nemáme, opět, vždycky záleží na domluvě co je potřeba, jeden se s Klárkou učí, jeden s ní dělá něco jiného. Vždy se na tom domlouváme.“

P4 M: „Nemáme rozdělené, ale když manželka potřebuje pomoci, tak jí se vším pomůžu.“

P6 M: „Péči o děti nemáme rozděleného nic.“

P2 Ž: „Tak máme, s tím že vlastně převážná péče o děti je na mě a manžel zabezpečuje více méně po té finanční stránce.“

P2 M: „Nemáme rozděleno nic. Já se starám, když je třeba něco opravit a tak... takové ty chlapské práce. A manželka se zase stará o domácnost a děti. Ale když je potřeba třeba umýt nádobí nebo nějak pomoci, třeba vysát... tak pomůžu.“

P3 M: „Konkrétně rozděleno není nic, v domácnosti pomáhám. Zpravidla dělám takovéty mužské věci... co se týká různých oprav, vyřizuju určité věci po úřadech... a jinak není u mě problém uvařit, není problém uklidit... je to v pořádku.“

P4 Ž: „Tak většinou všechno dělám já, ale když je potřeba tak manžel krmí, přebaluje, koupe malýho... a záleží na tom, co potřebuju.“

Shrnutí: 3 (P5 Ž, P5 M, P6 Ž) z 12 respondentů odpověděli, že konkrétní činnosti v péči o děti rozdělené nemají, ale je to „časová záležitost“ Kdo má čas, nebo kdo je doma tak udělá to, co je třeba. 2 respondenti (P1 M, P1 Ž) odpověděli, že nemají rozdělené činnosti v péči o dítě a dělají vše stejně.

1 Respondentka (P3 Ž) řekla, že záleží na vzájemné domluvě a konkrétně nic rozdělené nemají. 1 respondent (P4 M) řekl, že nemají rozdělené povinnosti v péči o děti, ale když je třeba, tak se vším pomůže a 1 respondent (P6 M) měl podobnou odpověď, řekl, že nemá rozdělené povinnosti v péči o dítě. 1 respondentka (P2 Ž) přiznává, že rozdělení v péči o

děti existuje, ona se stará o děti a manžel finančně zabezpečuje rodinu. 1 Respondent (P2 M) sice řekl, že nic rozdělené s manželkou nemá, ale v průběhu odpovědi vyšlo najevo, že se manželka stará o dítě a on má na starost „chlapské práce.“ Podobnou odpověď měl i 1 respondent (P3 M), ale mimo to, že se má na starost chlapské práce, není u něj problém pomoci manželce uvařit nebo uklidit. 1 respondentka (P4 Ž) odpověděla, že většinou vše zastane ona, ale když požádá manžela o pomoc, tak se zapojí i on.

Na otázku č. 17 „**Pokud byste to mohl změnit, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?**“ odpověděli respondenti takto:

P1 M: „Já myslím, že ten stav je docela ideální, to rozdělení třeba těch činností, pokud se bavíme o péči o dítě.“ P1 Ž: „Ideální stav? No já bych neřekla, že to máme nějaký... neideální...(smích)“

P2 M: „Já si myslím, že na tom, jak to máme teď, bych nic neměnil. Takže dá se říct, že je to pro mě teď ideální.“

P3 Ž: „Přesně tak jak jsem odpověděla, víte? Nemám ráda paušalování. To znamená, já budu chodit do školky ze školky, ty budeš chodit tam a tam... Prostě vždy se musí ti rodiče domluvit, vlastně jim nic jiného nezbyvá než se domluvit... Podle mě je to ideální stav.“

P3 M: „Ehm, laicky řečeno musí všechno klapat, co se týká malé, kterou vodíme do školky, učení a podobně. Zase se musíme domluvit. Vždy záleží na komunikaci nás dvou. No a já si myslím, že to takhle úplně stačí.“

P4 Ž: „Já bych nic neměnila, protože to co... na péči o dítě co my dva provozujeme... je to úplně ideální.“

P4 M: „Já si myslím, že se stará o dítě skvěle, takže ideální stav máme už teď.“

P6 M: „Já si myslím, že máme teď normální stav. Já bych na našem tým nic neměnil.“ P6

Ž: „Tak já si myslím, že bych to ani jinak neměnila, já si myslím, že u nás to funguje dobře, co se týká péče. Z mojí strany jako určitě a z manželové taky určitě, protože se snažíme tomu dítěti dát všechno, jako co potřebuje.“

P2 Ž: „Tak aby to bylo tak půl na půl. Tak aby i manžel pomáhal s výchovou dětí, věnoval se jim při učení, třeba když se učí, aby jim pomohl co a jak, protože těch dětí máme moc.“

P5 Ž: „No ideální stav by byl ten, pokud bychom se o děti mohli starat oba dva.“

P5 M: „Jelikož to změnit nejde tak se musím spokojit s tím, co mám.“

Shrnutí: 9 respondentů z 12 (P1 M, P1 Ž, P2 M, P3 Ž, P3 M, P4 Ž, P4 M, P6 M, P6 Ž) si myslí, že ideální stav v péči o dítě mají už teď. 2 respondentky (P2 Ž a P5 Ž) si myslí, že ideálním stavem v péči o děti by bylo, kdyby se na ní mohli podílet oba dva partneři.

Odpověď respondenta P5 M bohužel nemohu zařadit do výzkumu, protože mi na mou otázku neodpověděl.

Na otázku č. 18 „**Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)**“ odpověděli respondenti následovně:

P1 M: „Povinnosti v domácnosti, no já jako kdyby vařím, starám se o přípravu jídla a tak dál... Jediná věc, která je, že manželka teda pere a žehlí a jako tohlencto není povinnost ale to je spíš je činnost, kterou vykonává jako kdyby jenom ona. Není to jako tak, jako kdybychom si řekli, ty budeš dělat to a já budu dělat to... Jediná činnost, kterou manželka jako vykonává a je to čistě její věc, nebo její činnost tak je třeba to praní a ještě kolem těch činností... já umývám okna.“

P1 Ž: „No třeba praní prádla a žehlení dělám spíš já, respektive jenom já a manžel, dá se říct třeba častěji vaří, teďka poslední dobou, ale jinak to máme tak půl na půl.“

P3 Ž: „Spíš takové úplně rozdělené striktně ne, ale samozřejmě jako žena ten automaticky, že vařím, starost o domácnost co se týká praní, žehlení a podobně. Manžel se stará o auto a takové ty běžné opravy. Samozřejmě se to prolíná. Není od věci, když manžel uvařil, nebo se postaral o Klárku. Tak jako žena by to měla umět obráceně. Ne s opravou aut, ale třeba vyměnit žárovku, anebo zatlouct hřebík... (smích).“

P3 M: „Konkrétně rozděleno není nic, v domácnosti pomáhám. Zpravidla dělám takovéty mužské věci... co se týká různých oprav, vyřizuju určité věci po úřadech... a jinak není u mě problém uvařit, není problém uklidit... je to v pořádku.“

P6 M: „Nemáme, ale to už je dany prostě našima povahama, že žena dělá žensky věci, já dělám mužsky věci. I když třeba není doma, tak třeba aji ja že, pomužu ji. Ale ta se stará vic o domácnost, a já se starám spíš o to, jestli je třeba něco spravit, tady něco, tam něco. Po ženě nemužu chtět aby mi vyměnila kola na auto. A zase ona po mě nechce, abych šel k práci. Je to taková... určitá je rozdělená práce, ale není to striktně nařizeny, že ten by měl dělat to a ten to.“

P6 Ž: „Nějak to specificky nemáme rozdělené. Většinou se snažíme udělat to co je potřeba. Jak říkám. Ten kdo je doma ten to udělá. Ale na mužské věci, myslím tako je třeba co udělá chlap, to nedokáže žena, ale víceméně to všechno děláme rovnoměrně.“

P4 Ž: „No nemáme, záleží podle toho, co je třeba udělat. Buď já, nebo manžel děláme co je třeba.“

P4 M: „Rozdělené to nemáme, ale jak jsem řekl už jednou, co je třeba, to se udělá.“

P5 Ž: „Tak konkrétně ne. Pokud je manžel doma, tak si tu práci prostě rozdělíme a rozdělíme si podle toho jaký je den a co je nutné udělat.“

P5 M: Opět to vychází z pracovní vytíženosti, takže vyloženě systém nějakých rozdělení prací neexistuje.

Shrnutí: 2 respondenti (P1 M, P1 Ž) připouští, že mají rozdělené povinnosti v domácnosti. Konkrétně on se stará o přípravu jídla a umývání oken a jeho manželka žehlí a pere. Zároveň dodává, že toto rozdělení není striktně dané. 1 respondentka (P3 Ž) řekla, že má doma rozdělené práce na mužské a ženské, ale že se to u ní prolíná a její manžel uvařil, nebo se staral o jejich dítě a obráceně že u ní zase ne byl problém vyměnit žárovku nebo zatlouct hřebík. A ten samý názor mají respondenti P3 M, P6 M a P6 Ž tedy dohromady 4 respondenti).

4 respondenti (P4 Ž, P4 M, P5 Ž, P5 M) nemají povinnosti rozdělené, ale záleží na tom, co je třeba udělat a konkrétně u P5 M také na pracovní vytíženosti.

Na poslední otázku č. 19 „**Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?**“ odpověděli respondenti takto:

P1 M: „Takhle, cítím, že bych se mohl víc angažovat do praní nebo žehlení, to určitě. Na druhou stranu bych taky ocenil, kdyby manželka víc vařila.“

P1 Ž: „No to víte, že jo. Že občas by manžel mohl častěji umýt nádobí, ale to jsou takový prkotiny. Buď je na to čas a udělá se to nebo se to neřeší nebo se to nechá, až ten čas bude, tak se to udělá.“

P2 Ž: „Tak mohl by se víc podílet na úklidu, a takovy ty ženské práce kdybychom si rozdělili, protože těch ženských prací je daleko víc než těch mužských.“

P2 M: „No asi bych se měl v domácnosti trošku víc angažovat a manželce trošku víc pomáhat. Já nevím. Třeba asi častěji mýt nádobí nebo něco takového.“

P4 Ž: „Já si myslím, že takový ten ideální stav máme... Takže střídáme se v tom co je potřeba.“

P6 M: „Já si myslím, že mi máme ideální stav, že se nepřeme kdo co bude dělat.“

P6 Ž: „Já mám stále ideální stav.“(smích)

P3 Ž: „Že bych nedělala nic a manžel dělal všechno...(smích). Ale samozřejmě to tak asi nikdy nebude...(smích)“

P3 M: „Ideální stav...musí být prostě všechno v pořádku... nesmí se lidi hádat kvůli maličkovostem. Vždy je to jenom o domluvě a o tom že i chlap může jít vařit a může jít udělat v domácnosti to a to...Stačí se jen domluvit.“

P4 M: „Myslím si, že ideální stav by měl vypadat tak, že když je potřeba tak pomůže jeden nebo druhý. Nezáleží na, tom jestli je to chlap nebo ženská. Je pravda, že rozlišuju mužskou nebo ženskou práci to jo, ale když manželka potřebuje pomoci s nádobím, tak si myslím, že chlap se k tomu taky umí postavit.“

P5 Ž: „Samozřejmě pokud by to byl ideální stav, tak bych si to představovala tak, když já se starám o domácnost, jo, tak manžel se stará o děti. Anebo obráceně, když by se manžel staral o domácnost tak bych se já starala o kluky já. To by byl ideál.“

P5 M: „Ideální stav v domácnosti by byl, kdybychom oba dva chodili na ranní směnu, rozdělili si, kdo půjde pro děti, kdo půjde nakoupit, kdo bude dělat to, kdo bude dělat to.“

Shnutí: 4 respondenti (P1 M, P1 Ž, P2 Ž, P2 M) se shodli na tom, že by mohli buď jejich protějšky, nebo oni sami pomáhat v domácnosti. 3 respondenti (P4 Ž, P6 M, P6 Ž) si myslí, že už v takovémto ideálním stavu žijí. 1 respondentka (P3 Ž) odpověděla, že by pro ni byl ideálním stavem to, že by manžel dělal vše a ona nic. 2 respondenti (P3 M a P4 M) se shodli na tom, že když manželka potřebuje pomoci v domácnosti, pomohou jí. Konkrétně v případě P3 M záleží na komunikaci a v případě P4 M nezáleží na pohlaví, ale na ochotě pomoci.

Respondentka P5 Ž si představuje ideální stav, jako přesně vymezené činnosti. Ona se stará o domácnost, manžel mezitím o děti a obráceně.

Respondent P5 M si ideální stav představuje tak, že by oba dva chodili na ranní směnu a rozdělili si plnění jednotlivých činností. Kdo půjde pro děti, kdo půjde nakoupit apod.

2.4.1 Lze tedy zharmonizovat manželství a kariéru?

2.4.1.1 Rodinná anamnéza

V rozhovorech s respondenty jsem se jich nejprve dotazovala na jejich minulost, vztahy s rodiči a sourozenci apod. Tímto jsem dále chtěla zjistit, zda se v rodině respondenta dříve vyskytovalo nějaké genderové rozlišení ohledně práce v domácnosti, zaměstnání a péče o děti a jestli ano, zda se toto rozlišení přeneslo i do dospělého života respondenta.

Autorita u 6 dotazovaných žen byla rovnoměrně rozdělena mezi matku, otce a mezi oba rodiče stejně. U mužů jednoznačně převládal otec. Živitelem rodiny u ženských respondentů byl převážně otec, ale významným dílem se na obživě rodiny podílely oba dva rodiče a nejmenším dílem pak matka. U mužů se na obživě podílel největším dílem otec a z jedné čtvrtiny byli zastoupeni oba dva rodiče

Mezi respondenty a sourozenci byly vztahy většinou nekomplikované až na P5 M (... *“se sestrou dobrý, ale s bratrem to bylo komplikovanější, protože byl starší.”*) Autorita mezi sourozenci se dělila většinou podle stáří sourozenců, nejstarší byl autoritou pro mladší. V některých případech to ale neplatilo P4 Ž: *„Já byla autoritou pro ně.“* (respondentka byla druhorozená) a P6 M: *„Tak vlastně v tym mladším období jsem byla asi já, protože jsem ho měl kolikrát na starosti. No ale potom jak jsme byli starší, tak potom samozřejmě jsme si veleli vlastně každé sobě.“* Anebo šlo od začátku o vyrovnaný stav P2 Ž: *„Byli jsme na stejné úrovni, nikdo nebyl pro druhého autorita.“*

Domácí práce mezi sourozenci se nejčastěji rozdělovaly po domluvě mezi sebou anebo na příkaz jejich rodičů. Jen dvě respondentky odpověděly, že měly doma rozdělené práce na „mužské a ženské.“

2.4.1.2 Práce, rodina volný čas

Další okruh otázek se týká zaměstnání a kariéry. Zde jsem se snažila zjistit, zda jsou respondenti podporováni svými protějšky a jak moc je práce ovlivňuje jejich rodinu a volný čas.

3 páry uvedly, že jsou podporováni ve všech směrech, jak finančně, tak psychicky a péčí o děti. 3 respondenti (P1 M, P4 M, P5 M) uvedli, že je manželka podporuje hlavně péčí o děti a starostí v domácnosti.

Na konkrétní otázku, která se mi zdála stěžejní v mém výzkumu („**Jaké podnikáte kroky k harmonizaci kariéry, rodiny a manželství?**“), jsem získala překvapivé odpovědi. 2 páry (1 a 6 pár) si vždy o důležitých věcech pohovoří. Pár 4, P2 M a P3 Ž žádné kroky ke sladění manželství, kariéry a rodiny nepodnikají. 2 respondenti (P2 M a P4 M) se snaží pomoci „jen“ s finančním zabezpečením nebo i pomocí v domácnosti (P5 M). Respondentka P2 Ž se snažila svým studiem zajistit kvalitní život své rodině. Další strategií je podle respondentky P4 Ž ustoupit ve své kariéře a pečovat o rodinu.

Ohledně pracovního vytížení si polovina respondentů (pár 3, pár 4, P2 Ž a P5 Ž) myslí, že jejich rodinu neovlivnilo. Velkým dílem ovlivnilo pracovní vytížení respondentů z hlediska volného času (P1M a P6 Ž) a z hlediska účasti otce při výchově dětí (P2 M, P5 M). Objevily se i odpovědi že pracovní doba ovlivnila čas respondenta tím, že moc nepomáhal s domácími pracemi (P5 M). Pro (P1 Ž) Pracovní vytížení sebou přinášelo velkou únavu po pracovní době, tak se respondentka nebyla schopná věnovat rodině tak jak by chtěla.

Volnočasově omezený se necítil pár 3, P1 M a P2 Ž. Nejvíce respondenty omezovala z hlediska volného času práce - cestování za prací (P2 M), směnný provoz (pár 5, pár 6) a starost o dítě (pár 4, P1 Ž).

Naprostá většina respondentů odpověděla na otázku: „**Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačená“?**“, negativně, tedy že není utlačena. (Pár 2, 3, 4, 6 a P1 Ž). Důvody pro tzv. postoupení své kariéry partnerovi jsou prestiž zaměstnání partnera respondent P1 M a nemožnost kariérního postupu P5 Ž.

Na otázku „**Měl/a byste nějaký návrh ke zlepšení?**“ většina respondentů opět odpověděla negativně, protože necítili, že by kariéra někoho z nich byla utlačena. Ale 2 respondenti myslí (P1 M a P6 M), že se tato situace dá zlepšit změnou zaměstnání anebo změnou přístupu zaměstnavatele (P6 Ž).

Tento stav vyhovuje většině respondentů. 3 respondenti s ním nesouhlasí (P5 Ž, P6 M, P6 Ž) 1 respondent (P5 M) rezignoval a 1 respondent (P1 M) řekl, že mu tyto věci vadí, ale teď je pro něj prioritou péče o syna, se kterým je na rodičovské dovolené a o těchto věcech nepřemýšlí.

2.4.1.3 Péče o děti a domácnost

Zhruba polovina respondentů nemá rozdělenou péči o děti, záleží na času nebo domluvě (pár 5, P6 Ž a P3 Ž). Pár 1 odpověděl, že nemají rozdělené činnosti v péči o dítě a dělají vše stejně. A další polovina respondentů odpověděla, že má rozdělenou péči. Muž většinou vydělává peníze a manželka pečuje o děti, ale když je třeba, tak jí pomůže.

Většina respondentů se shodla na tom, že ideální stav v péči o děti mají už teď (pár 1, 3, 4, 6). 2 respondentky (P2 Ž a P5 Ž) si myslí, že ideálním stavem by bylo, kdyby se podíleli na výchově dětí oba partneři stejně.

Co se týče **rozdělení povinností v domácnosti**. Pouze pár 1 mají konkrétně rozděleno plnění povinností v domácnosti. Dále se ale názory liší. Zhruba polovina respondentů si myslí, že by měli práce být rozdělené na mužské a ženské, ale vzájemně se prolínat. Jak řekla respondentka P3 Ž, její manžel uvařil, nebo se staral o jejich dítě a obráceně že u ní zase ne byl problém vyměnit žárovku nebo zatlouct hřebík. (pár 3 a pár 6). Druhá polovina respondentů nemají rozdělené povinnosti v domácnosti, ale záleží na tom co je potřeba udělat a na pracovní vytíženosti jednotlivce.

Jako ideální stav v rozdělení povinností v domácnosti považují respondenti většinou to, že by mohli buď jejich protějšky, nebo oni sami pomáhat v domácnosti (pár 1 a 2) P3 M a P4 M. P4 Ž si myslí totéž, ale aby toto mohlo fungovat, je důležitá komunikace mezi partnery a ochota pomoci. Pár 6 si myslí, že už v tomto ideálním stavu žijí. Pro pár 5 by byl ideální stav rozdělení povinností, přesně vymezené činnosti a pro PM 5 i stejná pracovní doba.

ZÁVĚR

Vypadá to, že genderové rozdělení plnění domácích prací (manžel se věnuje chlapské práci a manželka té ženské) se sice mezi respondenty vyskytuje, ale oproti minulosti, kdy byl tento stav striktní, manžel v domácnosti pomůže, když je třeba. Mužské a ženské práce se jako kdyby prolínají. Dalším významným názorem je, že se domácí práce nemají rozlišovat na mužské a ženské, ale mají být plněny podle časové urgencyy a volného času jednotlivce. Záleží také na komunikaci mezi partnery ochotě pomoci.

S péčí o děti jsou na tom respondenti dle výzkumu podobně. Snad rozdělení je genderově výraznější. Manžel se stará o finanční stránku a sem tam pomůže, když je třeba a manželka se stará o děti. Záleží na domluvě mezi partnery a také na času. I přes toto genderové rozlišení většina respondentů potvrdila, že péči o děti vnímají jako ideální.

Zajímavé bylo zjištění, že většina manželů si dokázala zharmonizovat zaměstnání a kariéru a rodinu tak, že to považovali za ideální a nechtěli na tom nic měnit. Používali k tomu různé strategie: rozhovor, finanční podporu, studium, přenechání místa v budování kariéry manželovi a péči o děti a domácnost. Kariéra manželů se tedy až na malé výjimky vyvíjela tak jak si respondenti přáli. Necítili se „utlačení“, volnočasově je omezovala práce nebo starost o dítě. Většině z nich tento stav vyhovoval.

Jaké jsou moje doporučení pro harmonizaci manželství a kariéry?

Nejdůležitější se mi jeví komunikace. Pokud tedy v manželství chybí, jednatelce neví a ani nemůže vědět, že je jeho partner nespokojený. Dále je to ochota a vstřícnost zapojit se do plnění domácích prací a dalších povinností. Žijeme v 21. století a nemůžeme si dovolit nechat celé „břemeno péče o domácnost a děti“ jen na jednom partnerovi. Partner, nebo partnerka toto nedokáže zvládnout bez pomoci druhého ke své vlastní spokojenosti a spokojenosti ostatních. Velkým pokrokem v této oblasti je, že tenhle problém respondenti uvědomují a snaží se v rámci svých možností pomáhat.

Doufám, že by tato bakalářská práce, která se týká frekventovaného tématu, mohla být použita při výuce na středních a vysokých školách v předmětech, které se týkají genderové problematiky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BĚLOHLÁVEK, František. *Osobní kariéra*. 1. vyd. Praha : Grada, 1994. 109 s. ISBN 80-7169-083-X.
- [2] BIDDULPH, Steve . *Mužství : Jak zvládat všechny mužské role*. 1.vyd. Praha : Portál, 2007. 199 s. ISBN 978-80-7367-209-6.
- [3] BIERZOVÁ, Jana. Proč ženy pracují více než muži? [online]. 20.4.2006 [cit. 2009-11-24]. Dostupný z WWW: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=231&lst=108>.
- [4] DUDOVÁ, Radka, VOHLÍDALOVÁ, Marta. *Rodina a rodičovství v individualizované společnosti* [online]. 29. 11. 2005 [cit.2009-11-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.genderonline.cz/view.php?cislocclanku=2005112901>>.
- [5] FAFEJTA, Martin. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. 1. vyd. Věrovany : Jana Piskiewiczze, 2004. 159 s. ISBN 80-86768-06-6.
- [6] HAŠKOVÁ, Hana. *Hodnocení dělby práce v domácnosti* [online]. undate [cit. 2010-02-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=232&lst=120>>.
- [7] HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum*. 1 vyd. Praha : Portál, s.r.o., 2005. 408 s. ISBN 8073670402.
- [8] KARSTEN, Hartmut. *Ženy- muži*. 1. vyd. Praha : Portál, s.r.o., 2006. 183 s. ISBN 80-7367-145-X.
- [9] KLIMEŠ, Jeroným. *Umění rodičovství* [online]. 2003 [cit. 2009-11-24]. Dostupný z WWW: <<http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/umenirodicovstvi.htm>>.
- [10] KLIMEŠ, Jeroným. *Zamyšlení nad sourozeneckou rivalitou* [online]. 2000 [cit. 2010-04-30]. Dostupné z WWW: <<http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/sourozenci.htm>>.
- [11] MAŘÍKOVÁ, Hana. *Kombinace práce, rodiny a osobního života v praxi zaměstnavatelských subjektů* [online]. undate [cit. 2010-03-03]. Dostupné z WWW: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=236&lst=120>
- [12] PAVLÍK, Petr. Gender a trh práce. *Gender ve škole - pomůcka pro vyučujícího, on a zsv.* [online]. 2005 [cit. 2009-11-24], s. 32-37. Dostupný z WWW: <<http://www.osops.cz/download/files/gender/6gender-a-trh-prace.pdf> >.

- [13] Postavení žen a mužů na trhu práce. *Projekt Úspěšná žena* [online]. 2009 [cit. 2009-11-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.arr.cz/cz/uspesna-zena/clanky-analyzy-a-vyzkumy/tema-mesice:-postaveni-zen-a-muzu-na-trhu-prace.html>>.
- [14] RENZETTI, Claire M., CURRAN, Daniel J. *Ženy, muži a společnost*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2005. 642 s. ISBN 80-246-0525-2.
- [15] SIROVÁTKA, Tomáš. *Rodina, zaměstnání a sociální politika*. 1. vyd. Boskovice : František Šalé - ALBERT, 2006. 280 s. ISBN 80-7326-104-9.
- [16] VOHLÍDALOVÁ, Marta. *Mají muži a ženy v ČR odlišné postoje k práci?* [online]. 22.7.2006 [cit. 2009-11-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.genderonline.cz/view.php?cislocclanku=2006072213>>.
- [17] *Žába na prameni, o.s : rozcestník hlavních aktivit a projektů* [online]. 4.3.2008 [cit. 2010-02-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.zabanaprameni.cz/aktuality/145/den-v-triku-tricka-pro-nove-zeny-a-nove-muze>>. Citováno z internetového zdroje: <http://www.zabanaprameni.cz/aktuality/145/den-v-triku-tricka-pro-nove-zeny-a-nove-muze>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ISSP ISSP (International Social Survey Programme) je dlouhodobý mezinárodní výzkumný program, který existuje od roku 1983 a umožňuje komparativní analýzy v mezinárodní i časové perspektivě.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - <i>Autorita u žen je rovnoměrně rozložena mezi matku,</i>	35
Graf 2 - <i>U mužů byl autoritou jednoznačně otec.</i>	35
Graf 3 - <i>Polovina respondentek si myslí, že živitelem byl otec</i>	36
Graf 4 - <i>Přes 66% respondentů si myslí, že živitelem rodiny byl otec.....</i>	36

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Rozhovor

Příloha P 2: ROZHOVOR – DOSLOVNÝ přepis

PŘÍLOHA P I: ROZHOVOR

A) rodinná anamnéza

DVO 1:

Vyrůstal/a jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?

DVO 2:

Kdo byl u Vás živitelem rodiny?

DVO 3:

Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?

DVO 4:

Jaký jste měl/a vztah se sourozenci?

DVO 5:

Který ze sourozenců byl pro Vás autorita?

DVO 6:

Jste jedináček, prvorozený/á, druhorozený/á apod.?

DVO 7:

Jaké bylo rozdělení plnění povinností v domácnosti?

B) zaměstnání a kariéra

DVO 8:

Jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?

DVO 9:

Podporuje Vás manželka (manžel)? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starostí o děti)?

DVO 10:

Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?

DVO 11:

Kolik času trávíte doma?

DVO 12:

Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?

DVO 13: Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?

DVO 14: Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačena“?

DVO 15: Co by vám pomohlo ke zlepšení?

DVO 16: Vyhovuje vám tento stav?

C) Domácnost

DVO 17:

Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?

DVO 18:

Pokud byste mohli, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?

DVO 19:

Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)

DVO 20:

Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?

PŘÍLOHA P 2: ROZHOVOR – DOSLOVNÝ PŘEPIS

ZÁZNAMOVÝ LIST č.1:

Respondent 1:

Věk: 36

Stav: ženatý

Počet dětí: 1

Věk dětí: 2 roky

Pohlaví dětí: M

Vzdělání: vysokoškolské

Zaměstnání: Sociální pracovník

Rozhovor byl uskutečněn dne 8.4.2010 v prostorách kanceláře. Započal v 9:00 hodin, byl ukončen v 9:30 hodin. Trval 30 minut.

Respondent byl seznámen s anonymitou výzkumu, podmínkami nahrávání, s čímž souhlasil.

Použité zkratky:

R: respondent/ka

T: tazatelka

T1: Vyrůstal jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?

R1: Řekl bych, že otec

T2: Kdo byl u Vás živitelem rodiny?

R2: Můj otec

T3: Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?

R3: Mám sestru...

T4: Jenom sestru?

R4: Ano

T5: Jaké jste měl/a vztah se sourozencem?

R5: Doposavad mám vztah dobrý... stýkáme se.

T6: Byla sestra pro Vás autoritou?

R6: Ne (smích)

T7: Jste jedináček, prvorozený, druhorozený apod.?

R7: Jsem prvorozený.

T8: Jak jste měli se sestrou rozděleno plnění povinností v domácnosti?

R8: Takže když jsem byl dítě?

T9: Ano.

R9: No, hm... no se sestrou jsme měli rozdělený například úklid pokojů, kdo co bude dělat. Takže třeba já jsem vysával, ona utírala prach, takže k nějakému rozdělení tam došlo.

T10: Další okruh se týká zaměstnání a kariéry, jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?

R10: Tak já pracuju v neziskovém sektoru, moje zaměstnání, jsem sociální pracovník.

T11: Podporuje Vás manželka? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starost o děti)?

R11: Ano, podporuje psychicky a péčí o domácnost.

T12: Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?

R12: My se o všem otevřeně bavíme, to znamená jako, že probíráme to, jako kdo se kam bude vyvíjet, jak to bude do té rodiny zasahovat a nebude zasahovat... Spíš protože bych řekl, že to hlavní břemeno finanční je na manželce, která teda má ten příjem vyšší než já, takže spíš já se jí v tomhle jako kdyby podřizuju.

T13: Takže se o všem bavíte a veškerá rozhodnutí co se týkají toho, jak by měla dál postupovat kariéra Vás i Vaší manželky, proberete mezi sebou.

R13: Určitě, já si myslím, že určitě. I když samozřejmě ta její kariéra má přednost s ohledem na její výdělek, takže to je pro nás hotová věc. Takže tohle zohledňujeme nejvíc.

T14: Kolik času trávíte doma (po pracovní době)?

R14: No přijdu domů, po osmihodinové pracovní době a jsem doma...

T15: Takže nepodnikáte žádné cesty za prací, nějaké stáže apod.?

R15: Ne.

T16: Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?

R16: Možná, že moje pracovní vytížení částečně zasahuje do třeba odpoledních hodin, jo? Já mám trošku jinou pracovní dobu, mám dejme tomu pracovní dobu od 9 - 17 hod, takže třeba přijíždím domů až o půl šesté... Takže trochu to tu rodinu ovlivňuje z hlediska toho volného času. Že třeba bych chtěl jít na pískoviště, jde manželka..., takže tak.

T17: Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?

R17: hm...

T18: To znamená, jestli máte dostatek času věnovat se svým koníčkům nebo tomu co Vás baví a jestli ne, tak proč?

R18: Tak jak se říká, tak chlap si vždycky ten volnej čas na toho koníčka najde, takže omezenej... já mám, řekl bych víc času na svoje volnočasový aktivity.

T19: Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačena“? Takže vy jste říkal, že je kariéra manželky přednější než ta Vaše? Pochopila jsem to správně...

T19: Z hlediska financí nebo uživení rodiny ano. Z jinýho pohledu ne. Já bych řekl, že je stejně důležitá pro oba dva. Jak říkám z pohledu uživení rodiny nebo takhle je ta její kariéra důležitější. V čem konkrétně to už jsem možná zmínil.

T20: Měl byste nějaký návrh ke zlepšení?

R20: No mohl bych přijmout i další práci, která mi přinese víc peněz, ale v tomto případě bych neměl čas na svoji rodinu. Moje zaměstnání má jako kdyby jiný benefity a nejsem si jistej, kdybych věnoval čas, nebo kdybych pracoval v jiné oblasti, že bych dejme tomu mohl získat zase ty výhody, který momentálně mám, takže já nevím jo?

T21: Vyhovuje vám tento stav?

R21: Já samozřejmě cítím, že mě, jako muži, a můj otec byl živitelem rodiny, takže u nás to tak prostě je, že chlap živí rodinu, že? Takže samozřejmě mě tyhle věci vadí. Ale nevím momentálně o zaměstnání, kde bych mohl dosáhnout třeba stejného výdělku tak jako manželka. A teďka jsem navíc na rodičovské dovolené se synem doma, takže o tom ani nepřemýšlím.

T22: Poslední okruh se týká domácnosti. Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?

R22: Ne.

T23: Jste na mateřské dovolené, takže teď děláte všechno sám?

R23: No, já bych řekl, že v rámci nějakého dne, nebo třeba když vezmeme víkend, jo jako do úvahy, tak nějak jako konkrétní činnosti v péči o dítě v podstatě ne. Staráme se o něho, abych řekl, oba dva stejně a všechny činnosti děláme jako kdyby oba dva. Neznamená to, že já bych nikdy nepřebaloval, takže staráme se o něho v podstatě oba dva stejně... Ty věci děláme stejně.

T24: Pokud byste to mohl změnit, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?

R24: Já myslím, že ten stav je docela ideální, to rozdělení třeba těch činností, pokud se bavíme o péči o dítě.

T25: Ano, takže nic byste neměnil?

R25: Ne.

T26: Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)

R26: Povinnosti v domácnosti, no já jako kdyby vařím, starám se o přípravu jídla a tak dál, ale to nejsou povinnosti, to je spíš jako koníček.

T27: Spíš myslím úklid nebo umývání nádobí...

R27: No nejsou to přímo povinnosti a nejsou to jako kdyby role. Jediná věc, která je, že manželka teda pere a žehlí a jako tohleto není povinnost ale to je spíš je činnost, kterou vykonává jako kdyby jenom ona. Není to jako tak, jako kdybychom si řekli, ty budeš dělat to a já budu dělat to.

T28: Takže co je potřeba, to vlastně uděláte...

R28: Takže co je potřeba, nebo jinak, jak se říká, že by chlapi, že chodí a vynáší koše. Jo jako to je... to taky není tak. Jediná činnost, kterou manželka jako vykonává a je to čistě její věc, nebo její činnost tak je třeba to praní a ještě kolem těch činností... já umývám okna.

T29: Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?

R29: Určitě jako... Takhle, cítím, že bych se mohl víc angažovat do praní nebo žehlení, to určitě. Na druhou stranu bych taky ocenil, kdyby manželka víc vařila. Ona vaří, ale více méně jako povinnost. Já to beru jako radost. Aspoň tak mi to připadá.

ZÁZNAMOVÝ LIST č.2:

Respondent 2:

Věk: 34

Stav: vdaná

Počet dětí: 1

Věk dětí: 2 roky

Pohlaví dětí: M

Vzdělání: vysokoškolské

Zaměstnání: soudce

Rozhovor byl uskutečněn dne 8.4.2010 v prostorách kanceláře. Započal v 9:40 hodin, byl ukončen v 10 hodin. Trval 20 minut.

Respondentka byla seznámena s anonymitou výzkumu, podmínkami nahrávání, s čímž souhlasila.

Použité zkratky:

R: respondent/ka

T: tazatelka

T1: Vyrůstala jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?

R1: Matka.

T2: Kdo byl u Vás živitelem rodiny?

R2: Asi oba dva rodiče stejně.

T3: Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?

R3: Jednu sestru.

T4: Jaký jste měla vztah se sestrou?

R4: No v dětství nic moc (smích), ale teď normální, bych řekla, normální, a teďka v klidu. Trošku jsme se hádaly občas a tak normálně jsme se škorpily jak sourozenci. Aji jsme si hodně vyhrály na druhou stranu. Takže normální vztah bych to nazvala.

T5: Byla sestra pro Vás autoritou?

R5: Ne já jsem byla autoritou pro ni (smích).

T6: Jste prvorozená, druhorozená?

R6: Jsem prvorozená.

T7: Jak jste měli se sestrou rozděleno plnění povinností v domácnosti?

R7: Tak půl na půl. Já jsem vysávala, umývala nádobí, sestra zase dělala něco jiného, co bylo třeba...

T8: Další okruh se týká *zaměstnání a kariéry*, jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?

R8: Státní správa. Soudkyně... no to je pozice asi sama o sobě, že? (smích)

T9: Podporuje Vás manžel? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starost o děti)?

R9: Podporuje, celkově mě podporuje jak psychicky tak i pomocí v domácnosti a starostí o dítě.

T10: Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?

R10: Jejda, kroky... no normálně jsme se o tom bavili, co bude kdo dělat a co nebude a jestli teda půjde manžel ještě na další školu nebo nepůjde a kam já vůbec půjdu do práce, až dostuduju a tak. A tak nějak se snažíme sladit jak pracovní dobu tak nějak i koníčky aby nám to nějak vycházelo no...

T11: Kolik času trávíte doma (po pracovní době)?

R11: Já myslím, že dost času.

T12: Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?

R12: Bývala jsem dlouho v práci, když se té práce nahrnulo hodně a pak jsem bývala hodně unavená, že jsem chodila brzo spat a co jsem to ještě chtěla o tom říct... no třeba když jsem se učila na zkoušky soudcovsky, tak žádný víkendy nebyly volný pro rodinu, jak říkáte.

T13: Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?

R13: Nikdo, oba dva jsme tak na tom stejně bych řekla.

T14: Takže máte čas na koníčky nebo to co Vás baví.

R14: No na koníčky bych vyloženě neřekla, teďka jak máme to malé dítě tak jako... ale kdybych moc chtěla tak by se to nějak udělalo.

T15: Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačená“?

R15: No já bych řekla, že zhruba tak na stejné úrovni, i když manžel nemá zas až tak vysoký postavení jak já, takže jak to říct no... myslím, že je to plus mínus na stejné úrovni.

T16: Měl byste nějaký návrh ke zlepšení?

R16: Ne.

T17: Vyhovuje vám tento stav?

R17: Ano.

T18: Poslední okruh se týká domácnosti. Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?

R18: Ani ne. Každý dělá to co je zrovna potřeba. A oba dva všechno.

T19: Pokud byste to mohl změnit, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?

R19: Podle mě by byl ideální stav, kdybych mohla být aspoň do tří let na „mateřské“. Než chodit do práce... no to jsem moc nadšená nebyla, jako jinak... ideální stav jako obecně nebo u nás?

T20: U vás.

R20: Teď je to asi tak jak by to mělo být.

T21: Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)

R21: No zrovna to co je potřeba zrovna dělá ten kdo zrovna má na to chvilku času. Tak si to nějak více méně rozdělujem. Jestli chcete konkrétněji...

T22: Ano, jestli byste byla tak hodná...

R22: No třeba praní prádla a žehlení dělám spíš já, respektive jenom já a manžel, dá se říct třeba častěji vaří, teďka poslední dobou, ale jinak to máme tak půl na půl.

T23: Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?

R23: Ideální stav? No já bych neřekla, že to máme nějaký... neideální... (smích)

T24: Takže Vám to teď vyhovuje? Nic byste nezlepšila.

R24: No to víte, že jo. Že občas by manžel mohl častěji umýt nádobí, ale to jsou takový prkotiny. Buď je na to čas a udělá se to nebo se to neřeší nebo se to nechá, až ten čas bude, tak se to udělá.

ZÁZNAMOVÝ LIST č.3:

Respondentka 3:

Věk: 30

Stav: vdaná

Počet dětí: 3

Věk dětí: 6, 5 a 1 rok

Pohlaví dětí: Ž

Vzdělání: vyšší odborné

Zaměstnání: vyšší soudní úřednice

Rozhovor byl uskutečněn dne 8.4.2010 v prostorách kanceláře. Započal v 10:30 hodin, byl ukončen v 10:48 hodin. Trval 18 minut.

Respondentka byla seznámena s anonymitou výzkumu, podmínkami nahrávání, s čímž souhlasila.

Použité zkratky:

R: respondent/ka

T: tazatelka

T1: Vyrůstal/a jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?

R1: Matka.

T2: Kdo byl u Vás živitelem rodiny?

R2: Matka.

T3: Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?

R3: Mám 2 bratry, mladší.

T4: Jaké jste měla vztah s bratry?

R4: Dobrý.

T5: Byla jste pro ně autoritou? Nebo který ze sourozenců byl autoritou pro Vás?

R5: Byli jsme tak všichni tři na stejné úrovni. Nikdo nebyl pro druhého autorita.

T6: Jste prvorozená, druhorozená apod.?

R6: Prvorozená.

T7: Jak jste měli se sestrou rozděleno plnění povinností v domácnosti?

R7: Tak, když jsme byli úplně malí, menší, tak všichni jsme dělali všechno. Až jsme se, kolem té puberty, tak já jako jediná jsem byla ženská, tak více méně ženský práce no a bratři co se jim tak chtělo.

T8: Můžete to více konkretizovat?

R8: Postupem času jsem více méně dělala vše sama. Protože ty chlapské práce se nedělají každý den.

T9: Další okruh se týká zaměstnání a kariéry, jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?

R9: No, jsem zaměstnaná jako úředník ve státní správě, pozice vyšší... nadřízená

T10: Podporuje Vás manžel? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starost o děti)?

R10: Podporuje a podporoval...jak finančně tak psychicky, tak se v určité době... pomáhá i v domácnosti a stará se o děti.

T11: Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?

R11: No, tak snažila jsem se vystudovat vyšší vzdělání pro zabezpečení rodiny a kvalitního žití.

T12: Kolik času trávíte doma (po pracovní době)?

R12: Přiměřeně... No tu dobu co strávím v práci tak tu dobu i doma...

T13: Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?

R13: V dobách kdy jsem studovala při práci tak to celkem hodně ovlivnilo výchovu dětí. A v dnešní době, nevím... žádným.

T14: Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?

R14: Nejsem časově omezená.

T15: Volnočasově, tím myslím, jestli máte čas na svoje koníčky a věci které děláte ráda...

R15: Mám čas na všechno, co dělám ráda.

T16: Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačená“?

T16: Myslím si, že je na stejné úrovni

T17: Měl byste nějaký návrh ke zlepšení?

R17: Nic bych nezlepšila.

T18: Vyhovuje vám tento stav?

R18: Vyhovuje.

T19: Poslední okruh se týká domácnosti. Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?

R19: Tak máme, s tím že vlastně převážná péče o děti je na mě a manžel zabezpečuje více méně po té finanční stránce.

T20: Pokud byste to mohla změnit, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?

R20: Tak aby to bylo tak půl na půl. Tak aby i manžel pomáhal s výchovou dětí, věnoval se jim při učení, třeba když se učí, aby jim pomohl co a jak, protože těch dětí máme moc.

T21: Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)

R21: Tak v domácnosti, více méně o domácnost se starám já a manžel se stará v domácnosti o takové věci praktické, když se něco ulomí tak spravit a tak no.

T22: Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?

R22: Tak mohl by se víc podílet na úklidu, a takovy ty ženské práce kdybychom si rozdělili, protože těch ženských prací je daleko víc než těch mužských.

ZÁZNAMOVÝ LIST č.4:

Respondent 4:

Věk: 32

Stav: ženatý

Počet dětí: 3

Věk dětí: 6, 5 a 1 rok

Pohlaví dětí: M

Vzdělání: gymnaziální

Zaměstnání: obchodník

Rozhovor byl uskutečněn dne 8.4 2010 v prostorách kanceláře. Započal v 9: 40 hodin, byl ukončen v 9:50 hodin. Trval 10 minut.

Respondent byl seznámen s anonymitou výzkumu, podmínkami nahrávání, s čímž souhlasil.

Použité zkratky:

R: respondent/ka

T: tazatelka

T1: Vyrůstal jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?

R1: Otec.

T2: Kdo byl u Vás živitelem rodiny?

R2: Otec.

T3:Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?

R3: Mám bratra.

T4:Jaký jste měl vztah s bratrem?

R4: No když jsme byli malí, tak jsme se často prali a tak... Ale teď je to v pořádku.

T5:Byl jste pro ně autoritou? Nebo byl bratr autoritou pro Vás?

R5: Bratr byl ze začátku autoritou pro mě, protože byl starší. Ale pak se to vyrovnalo.

T6: Jste prvorozený, druhorozený apod.?

R6: Jsem druhorozený.

T7: Jak jste měli s bratrem rozdělené plnění povinností v domácnosti?

R7: No co bylo třeba, to jsme udělali. Většinou jsme ale domácí práce dostávali za trest.

T8: Další okruh se týká *zaměstnání a kariéry*, jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?

R8: Jsem obchodník v soukromém sektoru.

T9: Podporuje Vás manželka? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starost o děti)?

R9: Manželka mě podporuje jak psychicky tak finančně a tím, že se stará o děti a domácnost.

T10: Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?

R10: No já snad žádné nepodnikám. Jen se snažím, aby moje rodina byla finančně zabezpečená.

T11: Kolik času trávíte doma (po pracovní době)?

R11: No celkem málo, protože jezdívám za obchodem do zahraničí.

T12: Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?

R12: No asi dost, protože často nejsem doma a holky potřebují tátu, že? Ale nedá se nic dělat.

T13: Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?

R13: No spíš asi já. Dřív kdy žena studovala tak to bylo asi na stejno, ale teď protože hodně cestuju, tak toho volného času moc nemám.

T14: Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačená“?

T14: Myslím si, že máme s manželkou kariéru tak na stejné úrovni.

T15: Měl byste nějaký návrh ke zlepšení?

R15: Ne.

T16: Vyhovuje vám tento stav?

R16: Ano.

T17: Poslední okruh se týká domácnosti. Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?

R17: Nemáme rozděleno nic. Já se starám, když je třeba něco opravit a tak... takové ty chlapské práce. A manželka se zase stará o domácnost a děti. Ale když je potřeba třeba umýt nádobí nebo nějak pomoci, třeba vysát... tak pomůžu.

T18: Pokud byste to mohl změnit, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?

R18: Já si myslím, že na tom, jak to máme teď, bych nic neměnil. Takže dá se říct, že je to pro mě teď ideální.

T19: Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)

R19: Ne nemáme to rozdělené. Když je třeba něco udělat tak se domluvíme a udělá se to.

T20: Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?

R20: No asi bych se měl v domácnosti trošku víc angažovat a manželce trošku víc pomáhat. Já nevím. Třeba asi častěji mýt nádobí nebo něco takového.

ZÁZNAMOVÝ LIST č.5:

Respondent 5:

Věk: 34

Stav: vdaná

Počet dětí: 1

Věk dítěte: 5

Pohlaví dětí: Ž

Vzdělání: gymnaziální s maturitou

Zaměstnání: úřednice

Rozhovor byl uskutečněn dne 10.4 2010 v prostorách kavárny. Započal v 16:30 hodin, byl ukončen v 16:43 hodin. Trval 13 minut.

Respondentka byla seznámena s anonymitou výzkumu, podmínkami nahrávání, s čímž souhlasila.

Použité zkratky:

R: respondent/ka

T: tazatelka

T1: Vyrůstala jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?

R1: Autoritou byl rozhodně otec

T2: Kdo byl u Vás živitelem rodiny?

R2: Pracovali oba dva, ale větší část teda spočívala na otci, to podstatnějiší.

T3: Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?

R3: Celkem jsme byli čtyři děti, takže mám tři sourozence, dva kluci, dvě holky.

T4: Jaké jste měla vztahy se sourozenci?

R4: Jednoznačně dobrý, samozřejmě v dětství třenice, v dospělosti se to vykrytalizovalo, takže v pohodě.

T5: Byla jste pro ně autoritou? Nebo kdo ze sourozenců byl autoritou pro Vás?

R5: Asi nejstarší bratr, starší je o devět let.

T6: Jste prvorozený, druhorozený apod.?

R6: Jsem narozená jako třetí v pořadí (smích).

T7: Jak jste měli s bratrem rozdělené plnění povinností v domácnosti?

R7: To co bylo potřeba udělat, oba rodiče prostě formou zadávání těch povinností jednotlivých...

T8: Myslíte si, že to rozdělení bylo spravedlivé?

R8: Bylo to spravedlivé. Samozřejmě kluci dělali takovou těžší práci, holky spíš v domácnosti.

T9: Další okruh se týká *zaměstnání a kariéry*, jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?

R9: Pracuji ve státní správě, pozice, úřednice.

T10: Podporuje Vás manžel? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starost o děti)?

R10: Vyrovnaný stav, absolutně...

T11: Takže jak finančně, tak psychicky, když je potřeba můžete se na něj spolehnout...

R11: Určitě. Takže psychicky, v domácnosti pomáhá a starost o Klárku se dělí, samozřejmě dělí podle toho, kdo může, kdo má jak čas, jak kdo je konkrétně vytížený. Vždy kdo může.

T12: Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?

R12: Nepodnikám žádné kroky, protože je to ten den náročný, další den je to náročnější mň, je to v rovnováze. Myslím, že to máme sladěné.

T13: Kolik času trávíte doma (po pracovní době)?

R13: No tak skončí pracovní doba a zbytek trávím doma. Takže docela dost času.

T14: Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?

R14: Nijak.

T15: Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?

R15: Není nikdo z nás nějak výrazněji. Samozřejmě přijdu z práce a splním si věci, které je třeba udělat, splnit. Vždycky měl každý čas na sebe, na své koníčky na čtení, kamarády, na cokoli.

T16: Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačená“?

T16: Manžel má samozřejmě vyšší kariérní úroveň, utlačená jsem se nikdy necítala.

T17: Měla byste nějaký návrh ke zlepšení?

R17: Ne.

T18: Vyhovuje vám tento stav?

R18: Určitě.

T19: Poslední okruh se týká *domácnosti*. Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?

R19: Konkrétně to rozděleno nemáme, opět, vždycky záleží na domluvě co je potřeba, jeden se s Klárou učí, jeden s ní dělá něco jiného. Vždy se na tom domlouváme.

T20: Pokud byste to mohla změnit, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?

R20: Přesně tak jak jsem odpověděla, víte? Nemám ráda paušalování. To znamená, já budu chodit do školky ze školky, ty budeš chodit tam a tam... Prostě vždy se musí ti rodiče domluvit, vlastně jim nic jiného nezbyvá než se domluvit... i když jsme třeba oba dva zrovna nemohli, vždy jsme se domluvili a jeden ustoupil. Chodíte to tak, jednou ustoupí ten a po druhé ustoupí ten. Podle mě je to ideální stav.

T21: Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)

R21: Spíš takové úplně rozdělené striktně ne, ale samozřejmě jako žena ten automaticky, že vařím, starost o domácnost co se týká praní, žehlení a podobně. Manžel se stará o auto a takové ty běžné opravy. Samozřejmě se to prolíná. Není od věci, když manžel uvařil, nebo se postaral o Klárku. Tak jako žena by to měla umět obráceně. Ne s opravou aut, ale třeba vyměnit žárovku, anebo zatlouct hřebík... (smích).

T22: Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?

R22: Že bych nedělala nic a manžel dělal všechno...(smích). Ale samozřejmě to tak asi nikdy nebude...(smích)

ZÁZNAMOVÝ LIST č.6:

Respondent 6:

Věk: 36

Stav: ženatý

Počet dětí: 1

Věk dítěte: 5

Pohlaví dětí: Ž

Vzdělání: vysokoškolské

Zaměstnání: vedoucí stavebního úřadu

Rozhovor byl uskutečněn dne 10.4 2010 v prostorách kavárny. Započal 17 hodin, byl ukončen v 17:11 hodin. Trval 11 minut.

Respondent byl seznámen s anonymitou výzkumu, podmínkami nahrávání, s čímž souhlasil.

Použité zkratky:

R: respondent/ka

T: tazatelka

T1: Vyrůstal jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?

R1: Otec.

T2: Kdo byl u Vás živitelem rodiny?

R2: Podíleli se na tom oba dva rodiče, ale beru, že můj otec byl živitelem rodiny.

T3: Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?

R3: Mám bratra.

T4: Jaký jste měl vztah s bratrem?

R4: Naprosto normální. Sem tam jsme se trochu poprali, ale teď, i když jsme trochu každý jiný, tak spolu bez problémů vycházíme. Vše je v pohodě.

T5: Byl jste pro ně autoritou? Nebo byl bratr autoritou pro Vás?

R5: Tak vzhledem k tomu, že byl bratr mladší, tak autorita pro mě rozhodně nebyl. Já byl autoritou pro něj.

T6: Jste prvorozený, druhorozený apod.?

R6: Jsem prvorozený.

T7: Jak jste měli s bratrem rozdělené plnění povinností v domácnosti?

R7: No mamka zavelela, tak se muselo udělat, co bylo potřeba.

T8: Myslíte si, že to bylo rozděleno spravedlivě?

R8: Ano.

T9: Další okruh se týká *zaměstnání a kariéry*, jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?

R9: No pracuji na městském úřadě jako vedoucí stavebního úřadu. Takže ve státním sektoru.

T10: Podporuje Vás manželka? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starost o děti)?

R10: Manželka mě podporuje jak psychicky, tak prací v domácnosti a hlavně péčí o malou.

T11: Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?

R11: No snažím se manželku podporovat, o všem si vždycky promluvíme...

T12: Kolik času trávíte doma (po pracovní době)?

R12: No skončím v práci a jdu domů, nepodnikám žádné cesty nebo tak, že bych nebyl často doma.

T13: Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?

R13: Myslím, že nijak.

T14: Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?

R14: Já si myslím, že ani já ani manželka nejsme omezeni... Já mám čas na rybaření, často chodíme do kina, ona si ráda čte... takže myslím, že v tomhle je vše v pořádku.

T15: Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačená“?

R15: Úroveň máme podle mě stejnou, mám vyšší ambice, co se týká kariéry.

T16: Měl byste nějaký návrh ke zlepšení?

R16: Návrh na zlepšení? No nic mě nenapadá.

T17: Vyhovuje vám tento stav?

R17: Vyhovuje.

T18: Poslední okruh se týká domácnosti. Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?

R18: Není to konkrétně rozděleno, podílíme se podle potřeby, podle domluvy.

T19: Pokud byste to mohl změnit, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?

R19: Ehm, laicky řečeno musí všechno klapat, co se týká malé, kterou vodíme do školky, učení a podobně. Zase se musíme domluvit. Vždy záleží na komunikaci nás dvou. No a já si myslím, že to takhle úplně stačí.

T20: Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)

R20: Konkrétně rozděleno není nic, v domácnosti pomáhám. Zpravidla dělám takovéty mužské věci... co se týká různých oprav, vyřizuju určité věci po úřadech... a jinak není u mě problém uvařit, není problém uklidit... je to v pořádku.

T21: Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?

R21: Ideální stav... musí být prostě všechno v pořádku... nesmí se lidi hádat kvůli maličernostem. Vždy je to jenom o domluvě a o tom že i chlap může jít vařit a může jít udělat v domácnosti to a to... Stačí se jen domluvit.

ZÁZNAMOVÝ LIST č.7:

Respondent 7:

Věk: 23

Stav: vdaná

Počet dětí: 1

Věk dětí: 6 měsíců

Pohlaví dítěte: M

Vzdělání: střední s maturitou

Zaměstnání: mateřská dovolená, dříve pokladní

Rozhovor byl uskutečněn dne 9. 4. 2010 v prostorách domova respondentky. Započal v 16:30 hodin, byl ukončen v 16:42 hodin. Trval 12 minut.

Respondentka byla seznámena s anonymitou výzkumu, podmínkami nahrávání, s čímž souhlasila.

Použité zkratky:

R: respondent/ka

T: tazatelka

T1: Vyrůstala jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?

R1: Záleží na situaci, někdy matka někdy otec.

T2: Kdo byl u Vás živitelem rodiny?

R2: Převážně otec.

T3: Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?

R3: Mám dva sourozence a obě dvě sestry.

T4: Jaké jste měla vztahy se sestrami?

R4: Já si myslím, že dobré.

T5: Byla jste pro ně autoritou? Nebo byla autoritou některá sestra pro Vás?

R5: No spíš já pro ně.

T6: Jste prvorozená, druhorozená apod.?

R6: Druhorozená jsem byla.

T7: Jak jste měly se sestrami rozdělené plnění povinností v domácnosti?

R7: Tak záleželo jak kdy...no většinou jsme to měly rozděleny tak, že každé víkend dělala pokaždé jako, no jak bych to řekla... většinou jsme se střídaly a dělaly jsme to, co nám rodiče řekli.

T8: Další okruh se týká zaměstnání a kariéry, jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?

R8: No momentálně jsem na mateřské dovolené, ale byla jsem zaměstnaná jako pokladní. V soukromé firmě.

T9: Podporuje Vás manžel? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starost o děti)?

R9: No když jsem nastoupila na mateřskou dovolenou tak mi pomáhal i finančně i psychicky, de facto... snažil se pomáhat i v domácnosti, dělal všechno.

T10: Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?

R10: Tak já jsem spokojená s tím, co mám a žádné kroky nepodnikám.

T11: Kolik času trávíte doma (po pracovní době)?

R11: No dřív jsem trávila doma hodně málo času, protože jsem dělala dvanáctky. Teď jsem na mateřské.

T12: Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?

R12: No s manželem jsme se vídávali velmi málo... no po práci jsem bývala většinou strašně unavená. Takže asi docela dost.

T13: A teď, když se staráte o miminko?

R13: No vlastně ne ani moje pracovní vytížení, protože jsem pořád doma, ale manželovo. Buď je v práci anebo dělá na baráku.

T14: Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?

R14: Momentálně jsme teda volnočasově omezení oba dva, protože já se starám o dítě a manžel se stará o dítě, takže nám toho času pro sebe moc nezbyvá.

T15: Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačena“?

T15: Myslím si, že je na stejné úrovni.

T16: Měla byste nějaký návrh ke zlepšení?

R16: Ne.

T17: Vyhovuje vám tento stav?

R17: Mně to vyhovuje. Nic bych neměnila.

T18: Poslední okruh se týká domácnosti. Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?

R18: Tak většinou všechno dělám já, ale když je potřeba tak manžel krmí, přebaluje, koupe malýho... a záleží na tom, co potřebuju.

T19: Pokud byste to mohl změnit, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?

R19: Já bych nic neměnila, protože to co... na péči o dítě co my dva provozujem... je to úplně ideální.

T20: Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)

R20: No nemáme, záleží podle toho, co je třeba udělat. Buď já, nebo manžel děláme co je třeba.

T21: Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?

R21: Já si myslím, že takový ten ideální stav máme... Takže střídáme se v tom co je potřeba.

ZÁZNAMOVÝ LIST č.8:

Respondent 8:

Věk: 34

Stav: ženatý

Počet dětí: 1

Věk dětí: 6 měsíců

Pohlaví dětí: M

Vzdělání: vyučen

Zaměstnání: prodavač

Rozhovor byl uskutečněn dne 9.4.2010 v prostorách domova respondenta. Započal v 17 hodin, byl ukončen v 17:12 hodin. Trval 12 minut.

Respondent byl seznámen s anonymitou výzkumu, podmínkami nahrávání, s čímž souhlasil.

Použité zkratky:

R: respondent/ka

T: tazatelka

T1: Vyrůstal jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?

R1: Tak autoritou většinou byl otec.

T2: Kdo byl u Vás živitelem rodiny?

R2: Tak naši to měli tak půl na půl.

T3: Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?

R3: Mám jednoho sourozence. Bratra.

T4: Jaké jste měl vztah s bratrem?

R4: No s bratrem mám dobrý vztah, ze začátku, v mládí jsme se teda moc rádi neměli, ale teď už je to lepší.

T5: Byl jste pro ně autoritou? Nebo byl bratr autoritou pro Vás?

R5: Bratr byl autoritou pro mě. Vše co jsem potřeboval, to mě naučil.

T6: Jste prvorozený, druhorozený apod.?

R6: Druhorozený.

T7: Jak jste měli s bratrem rozdělení plnění povinností v domácnosti?

R7: Ne, my jsme v domácnosti skoro vůbec nic nedělali.

T8: Všechno dělali rodiče?

R8: Všechno dělali rodiče, resp. maminka s babičkou.

T9: Další okruh se týká *zaměstnání a kariéry*, jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?

R9: Takže já jsem vyučený prodavač. Pracuju v OBI jako skladník.

T10: Podporuje Vás manželka? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starost o děti)?

R10: No manželka mě podporuje jak psychicky, tak v domácnosti, tak se stará o malýho.

T11: Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?

R11: Já jsem spokojený s tím, co mám. Jediné co chci je zabezpečit rodinu no a myslím, že nic sladovat nepotřebujeme.

T12: Kolik času trávíte doma (po pracovní době)?

R12: No doma trávím hrozně málo času, jsem pořád v práci a po pracovní době se snažím pracovat na baráku, takže teď jsem často tam.

T13: Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?

R13: No tak já si myslím, že zatím moc ne. Já si myslím, že malý je moc maličký, aby vnímal, že jsem pořád pryč a manželka to chápe a podporuje mě.

T14: Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?

R14: Tak volnočasově omezení jsem jak já tak manželka, protože manželka se stará o dítě a já jsem většinou na baráku, takže toho volného času moc nemáme.

T15: Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačená“?

R15: Myslím si, že kariéra je na stejné úrovni... u obou.

T16: Měl byste nějaký návrh ke zlepšení?

R16: No myslím si, že by si manželka mohla dodělat vysokou školu.

T16: Vyhovuje vám tento stav?

R16: Mně vyhovuje.

T17: Poslední okruh se týká domácnosti. Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?

R17: Nemáme rozdělené, ale když manželka potřebuje pomoci, tak jí se vším pomůžu.

T18: Pokud byste to mohl změnit, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?

R18: Já si myslím, že se stará o dítě skvěle, takže ideální stav máme už teď.

T19: Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)

R19: Rozdělené to nemáme, ale jak jsem řekl už jednou, co je třeba, to se udělá.

T20: Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?

R20: Myslím si, že ideální stav by měl vypadat tak, že když je potřeba tak pomůže jeden nebo druhý. Nezáleží na, tom jestli je to chlap nebo ženská. Je pravda, že rozlišuju mužskou nebo ženskou práci to jo, ale když manželka potřebuje pomoci s nádobím, tak si myslím, že chlap se k tomu taky umí postavit.

ZÁZNAMOVÝ LIST č.9:

Respondentka 9:

Věk: 26

Stav: vdaná

Počet dětí: 2

Věk dětí: 6 a 3 roky

Pohlaví dětí: M, M

Vzdělání: střední s maturitou

Zaměstnání: účetní

Rozhovor byl uskutečněn dne 10.4 2010 v prostorách kanceláře. Započal v 18 hodin, byl ukončen v 18: 15 hodin. Trval 15 minut.

Respondentka byla seznámena s anonymitou výzkumu, podmínkami nahrávání, s čímž souhlasila.

Použité zkratky:

R: respondent/ka

T: tazatelka

T1: Vyrůstala jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?

R1: Bylo to rozdělené rovnoměrně.

T2: Kdo byl u Vás živitelem rodiny?

R2: Oba dva rodiče.

T3: Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?

R3: Mám jednoho sourozence, sestru.

T4: Jaký jste měla vztah se sestrou?

R4: Tak, dobrý.

T5: Byla jste pro ni autoritou? Nebo byla sestra autoritou pro Vás?

R5: Já jsem byla autoritou pro ni.

T6: Byla jste prvorozený, druhorozený apod.?

R6: Jsem prvorozená.

T7: Jak jste měly se sestrou rozdělené plnění povinností v domácnosti?

R7: Ano, já jsem se starala o úklid a sestra o kuchyň, vaření.

T8: Další okruh se týká *zaměstnání a kariéry*, jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?

R8: Pracuji jako účetní v soukromém sektoru.

T9: Podporuje Vás manžel? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starost o děti)?

R9: Tak pomáhá v domácnosti, stará se o kluky, v mezích normy. Jako času.

T10: Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?

R10: No rodina je u mě na prvním místě, takže kariéra šla na druhou kolej. Tím jsem dala více možností manželovi, aby si rozvíjel kariéru. A tím vlastně jsem sladila manželství a rodinu, aby fungovalo tak jak by mělo.

T11: Kolik času trávíte doma (po pracovní době)?

R11: No od sedmi do tří hodin jsem v práci, no vlastně od čtyř hodin vlastně do druhého dne do sedmi hodin jsem doma.

T12: Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?

R12: No moje práce vlastně neovlivnila rodinu, protože mám stálou pracovní dobu.

T13: Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?

R13: No myslím, si že jsem byla volnočasově omezená já, jelikož jsem chodila z práce domů se starat o rodinu, zajistit vlastně ty domácí práce. I když se stalo, že někdy ten čas byl, tak jsem se věnovala četbě. Ale to málokdy.

T14: Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačená“?

T14: Tak ta kariéra určitě nebyla na stejné úrovni, jelikož vlastně tím, že dělám účetní, vlastně žádný kariérní postup nemám. Vlastně ta kariéra přede mnou není taková, jak bych si představovala.

T15: Měla byste nějaký návrh ke zlepšení?

R15: Ne.

T16: Vyhovuje vám tento stav?

R16: Tak nevyhovuje. (smích)

T17: Poslední okruh se týká domácnosti. Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?

R17: Tak vyloženě jako nejsou rozděleny, pokud jsme oba dva doma, tak jsou práce rozděleny a pokud jsem sama doma, tak veškerou práci dělám já.

T18: Pokud byste to mohla změnit, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?

R18: No ideální stav by byl ten, pokud bychom se o děti mohli starat oba dva.

T19: Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)

R19: Tak konkrétně ne. Pokud je manžel doma, tak si tu práci prostě rozdělíme a rozdělíme si podle toho jaký je den a co je nutné udělat.

T20: Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?

R20: Samozřejmě pokud by to byl ideální stav, tak bych si to představovala tak, když já se starám o domácnost, jo, tak manžel se stará o děti. Anebo obráceně, když by se manžel staral o domácnost tak bych se já starala o kluky já. To by byl ideál.

ZÁZNAMOVÝ LIST č.10:

Respondent 10:

Věk: 27

Stav: ženatý

Počet dětí: 2

Věk dětí: 6 a 3 roky

Pohlaví dětí: M, M

Vzdělání: střední s maturitou

Zaměstnání: mistr nákladní dopravy

Rozhovor byl uskutečněn dne 11.4.2010 v doma u respondenta. Započal v 10 hodin, byl ukončen v 10:14 hodin. Trval 14 minut.

Respondent byl seznámen s anonymitou výzkumu, podmínkami nahrávání, s čímž souhlasil.

Použité zkratky:

R: respondent/ka

T: tazatelka

T1: Vyrůstal jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?

R1: Otec.

T2: Kdo byl u Vás živatelem rodiny?

R2: Otec.

T3: Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?

R3: 2 sourozence, bratra a sestru. Ale teď už mám jen bratra.

T4: Jaký jste s nimi měl vztah?

R4: Se sestrou dobrý, no s bratrem, protože byl o dost starší, tak to bylo komplikovaný.

T5: Byl jste pro ně autoritou? Nebo byl bratr autoritou pro Vás?

R5: Byl. Měl jsem z něho tak jako... respekt.

T6: Jste prvorozený, druhorozený apod.?

R6: Narodil jsem se jako třetí.

T7: Jak jste měli s bratrem a sestrou rozdělené plnění povinností v domácnosti?

R7: Tak asi jako všude. Dokad' jsem byl malý, tak jsem nemusel dělat vůbec nic. A potom se to na mě valilo. Protože starší potom jako odešli potom do školy, tak jsem přebíral jejich povinnosti. Co se týče nádobí... Většinou to nebylo rozdělené, ale vlastně já jsem musel čistit boty. To byla moje povinnost.

T8: Další okruh se týká *zaměstnání a kariéry*, jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?

R8: No jsem mistr nákladní dopravy, pracuju v soukromém sektoru.

T9: Podporuje Vás manželka? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starost o děti)?

R9: Tak manželka jako pomáhá dost, hlavně v domácnosti a tím že se stará o kluky.

T10: Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?

R10: No snažím se pomáhat... v domácnosti a hlavně teda mám na starost finanční stránku. Jako zabezpečení kdy musím, aby to nějak fungovalo brát práci navíc.

T11: Kolik času trávíte doma (po pracovní době)?

R11: Dost málo, jelikož chodím na směny, sice byla daná pracovní doba, ale podle potřeby jsem musel zůstat v práci. A brávám si směny navíc.

T12: Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?

R12: Ehm... Hodně. Hlavně při výchově, a že se málo účastním při těch pracích v domácnosti.

T13: Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?

R13: Tak volnočasově jsem omezený spíš já. S tím že si беру vlastně ty směny.

T14: Takže na koníčky Vám nevycházela čas?

R14: Tako jako na koníčky ano, spíš jako na tu rodinu ne.

T15: Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačena“?

T15: No utlačena u mě není, spíš u manželky.

T16: Měl byste nějaký návrh ke zlepšení?

R16: Tak to ne, to nevím.

T17: Vyhovuje vám tento stav?

R17: Nic jináčího mi nezbývá.

T18: Poslední okruh se týká domácnosti. Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?

R18: Ano máme.

T19: A jak?

R19: No zase se to týká směnného provozu. Když mám odpolední tak vodím děti do školky a když mám... prostě se to pořád týká té směnnosti. Když nám vyjde čas tak se starám o děti já, když má čas manželka tak se stará ona.

T20: Pokud byste to mohl změnit, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?

R20: Jelikož to změnit nejde tak se musím spokojit s tím, co mám.

T21: Opravdu Vás nenapadá, jak by to vypadalo, kdybyste si mohl přizpůsobit všechny podmínky, které Vám teď „překáží“?

R21: Ne.

T22: Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)

R22: Opět to vychází z pracovní vytíženosti, takže vyloženě systém nějakých rozdělení prací neexistuje.

T23: Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?

R23: To je to samé, na to jsem už odpovídal.

T24: Teď je to trošku jiné. Předtím jsme mluvili o péči o děti, teď se jedná o domácnost.

R24: Ideální stav v domácnosti by byl, kdybychom oba dva chodili na ranní směnu, rozdělili si, kdo půjde pro děti, kdo půjde nakoupit, kdo bude dělat to, kdo bude dělat to.

ZÁZNAMOVÝ LIST č.11:

Respondent 11:

Věk: 43

Stav: ženatý

Počet dětí: 1

Věk dětí: 5

Pohlaví dětí: M

Vzdělání: střední odborné

Zaměstnání: elektromontér

Rozhovor byl uskutečněn dne 11.4 2010 v prostorách kanceláře. Započal v 16:30 hodin, byl ukončen v 16:46 hodin. Trval 16 minut.

Respondent byl seznámen s anonymitou výzkumu, podmínkami nahrávání, s čímž souhlasil.

Použité zkratky:

R: respondent/ka

T: tazatelka

T1: Vyrůstal jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?

R1: Otec.

T2: Kdo byl u Vás živitelem rodiny?

R2: Oba dva.

T3: Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?

R3: Mám bratra, jednoho.

T4: Jaký jste měl vztah s bratrem?

R4: Tak záleží v období, kdy jsme byli kluci, tak jsme se semtam aji poprali, ale většinou jsme drželi teda spolu. No vycházeli jsme tak jak kluci mezi sebou.

T5: Byl jste pro něj autoritou? Nebo byl bratr autoritou pro Vás?

R5: Tak do určitýho věku jsem byl pro něj autoritou já, protože vlastně on je o čtyry roky mladší. Tak vlastně v tym mladším období jsem byla asi já, protože jsem ho měl kolikrát na starosti. No ale potom jak jsme byli starší, tak potom samozřejmě jsme si veleli vlastně každé sobě.

T6: Byl jste prvorozený, druhorozený apod.?

R6: Jsem prvorozený.

T7: Jak jste měli s bratrem rozdělené plnění povinností v domácnosti?

R7: Tak my jsme vyloženě to rozdělení neměli, prostě když nám rodiče řekli, že to máme udělat tak jsme šli a udělali jsme to. Taky záleželo na tom, kdo jak byl doma a kdo jak zlobil. Taky jsme to několikrát dostali aji za trest, že... no a jinak že bysme měli něco vyloženě rozděleného na starosti tak to ne. Pomáhali jsme rodičům, nebo rodiče co nám nařídili, ale jinak ne.

T8: Další okruh se týká *zaměstnání a kariéry*, jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?

R8: Tak su elektromontér. Změnil jsem právě povolání, nastoupil jsem jako montážník na plošiny pro invalidní vozíčkáře v soukromé firmě.

T9: Podporuje Vás manželka? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starost o děti)?

R9: Podporuje... podporuje mě žena, protože to si vlastně navzájem vyhovujeme. Máme to mezi sebou ... no finančně, oba dva máme společné rozpočet, takže jak finančně tak psychicky... všechno.

T10: Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?

R10: No snažím se se svó ženó prostě vycházet, aby mezi nama nebyly rozbroje nějaký nebo tak. No vyloženě vůči zaměstnání nemože člověk v dnešní době si dneska nemože vybírat, jestli chce jít do práce tam nebo onam. Ale jenom tak jako... mezilidsky vztahy aby nám fungovaly.

T11: Kolik času trávíte doma (po pracovní době)?

R11: Dá se říct všechnen volné čas. Aspoň se snažím.

T12: Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?

R12: Tak určitým taky, vytížilo, samozřejmě, protože kolikrát jsem byl mimo. Díky tomu, že su na montážích, tak su aji mimo rodinu. Určitě to tak aji částečně ovlivnilo. Nemůžu říct ani k lepšímu ani k horšímu, prostě. Sice přesně nevím, jak to ovlivnilo, ale určitě to má nějaké vliv.

T13: Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?

R13: Tak to spíš, já teď už ani ne, ale to spíš... nebo já taky, když jedu na ty montáže. Žena zase když má tu odpolední.

T14: Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačená“?

T14: Tak to není utlačená.

T15: Měl byste nějaký návrh ke zlepšení?

R15: Tak návrh... tak sehnat lepší práci, ale to jde teď těžko.

T16: Vyhovuje vám tento stav?

R16: Ne.

T17: Poslední okruh se týká *domácnosti*. Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?

R17: Péči o děti nemáme rozděleného nic. Jedině to že žena pere, ale i tak se snažíme si to rozdělit. Kdo jak má čas tak se tomu dítěti věnuje.

T18: Pokud byste to mohl změnit, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?

R18: Já si myslím, že máme teď normální stav. Já bych na našem tým nic neměnil.

T19: Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)

R19: Nemáme. Nemáme, ale to už je dany prostě našima povahama, že žena dělá žensky věci, já dělám mužsky věci. I když třeba není doma, tak třeba aji ja že, pomůžu ji. Ale ta se stará víc o domácnost, a já se starám spíš o to, jestli je třeba něco spravit, tady něco, tam něco. Po ženě nemůžu chtít aby mi vyměnila kola na auto. A zase ona po mě nechce, abych šel k pračce. Je to taková... určitá je rozdělená práce, ale není to striktně nařizeny, že ten by měl dělat to a ten to.

T20: Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?

R20: Já si myslím, že mi máme ideální stav, že se nepřeme kdo co bude dělat.

ZÁZNAMOVÝ LIST č.12:

Respondentka 12:

Věk: 36

Stav: vdaná

Počet dětí: 1

Věk dětí: 4

Pohlaví dětí: M

Vzdělání: středoškolské s maturitou

Zaměstnání: prodavačka

Rozhovor byl uskutečněn dne 11.4 2010 u respondentky doma. Započal v 18: 30 hodin, byl ukončen v 18:45 hodin. Trval 15 minut.

Respondentka byla seznámena s anonymitou výzkumu, podmínkami nahrávání, s čímž souhlasila.

Použité zkratky:

R: respondent/ka

T: tazatelka

T1: Vyrůstala jste v rodině, kde byla autoritou matka nebo otec?

R1: Otec.

T2: Kdo byl u Vás živitelem rodiny?

R2: Otec.

T3: Máte sourozence? Kolik jich je a jejich pohlaví?

R3: Mám jednoho sourozence, mám bratra.

T4: Jaký jste měla vztah s bratrem?

R4: Dobrý.

T5: Byla jste pro něj autoritou? Nebo byl bratr autoritou pro Vás?

R5: No spíš já jsem byla pro něj.

T6: Jste prvorozená, druhozená apod.?

R6: Jsem prvorozená.

T7: Jak jste měli s bratrem rozdělené plnění povinností v domácnosti?

R7: Ano, jeden týden měl jeden na starost kuchyň a druhý týden zase ten druhý to ostatní jako je vysávání uklízení a tak.

T8: Další okruh se týká *zaměstnání a kariéry*, jaké je Vaše zaměstnání (státní správa, soukromý sektor) a pozice?

R8: Tak zaměstnaná jsem jako prodavačka, pokladní v soukromém sektoru.

T9: Podporuje Vás manželka? A jakým způsobem (finančně, psychicky, pomáhá v domácnosti, starost o děti)?

R9: Manžel mě podporuje hodně, finančně, psychicky, pomáhá mi v domácnosti a taky se stará o malého.

T12: Jaké podnikáte kroky ke sladění kariéry, rodiny a manželství?

R12: Vzájemná souhra. Musíme se spolu domluvit, aby to prostě fungovalo z obou dvou stran.

T14: Kolik času trávíte doma (po pracovní době)?

R14: Co nejvíc času.

T15: Takže máte osmihodinovou pracovní dobu...

R15: No, tak jako od té třetí hodiny co jsem doma tak vlastně až do večera.

T16: Jakým způsobem ovlivnilo Vaši rodinu Vaše pracovní vytížení?

R16: No to nás hodně ovlivnilo, protože vlastně není tolik času, co by člověk potřeboval na tu rodinu kvůli té práci.

T17: Kdo z vás je „volnočasově“ omezený a jakým způsobem?

R17: No to jsem omezená spíš já, protože mám tu práci tak nerovnoměrně rozdělenou, vlastně směnovou mám práci. Mám hodně víkendů, takže na tu rodinu nemám zase tolik času, co bych potřebovala.

T18: Myslíte si, že kariéra obou je na stejné úrovni, nebo je u někoho „utlačená“?

T18: Myslím, že v práci to mám s manželem na stejno.

T19: Měl byste nějaký návrh ke zlepšení?

R19: No to by musel změnit zaměstnavatel.

T20: Vyhovuje vám tento stav?

R20: No nevyhovuje. To by musel změnit zaměstnavatel, aby mi to vyhovovalo.

T21: Poslední okruh se týká domácnosti. Máte rozdělené konkrétní činnosti v péči o děti?

R21: Nijak to rozdělené nemáme, prostě to děláme jak je to dané. Kdo je doma ten se prostě postará. Když jsem doma tak se postarám já, když je doma manžel, tak se postará manžel. Prostě máme to rovnoměrně rozdělené

T22: Pokud byste to mohl změnit, jak by podle vás vypadal ideální stav v péči o děti?

R22: Tak já si myslím, že bych to ani jinak neměnila, já si myslím, že u nás to funguje dobře, co se týká péče. Z mojí strany jako určitě a z manželové taky určitě, protože se snažíme tomu dítěti dát všechno, jako co potřebuje.

T23: Máte rozdělené povinnosti v domácnosti? (Co kdo dělá)

R23: Nějak to specificky nemáme rozdělené. Většinou se snažíme udělat to co je potřeba. Jak říkám. Ten kdo je doma ten to udělá. Ale na mužské věci, myslím tako je třeba co udělá chlap, to nedokáže žena, ale víceméně to všechno děláme rovnoměrně.

T24: Jak by podle vás vypadal ideální stav, pokud se jedná o povinnosti v domácnosti?

R24: Já mám stále ideální stav. (smích)